

V tej številki:

Prenova spletne strani Mestne knjižnice Ljubljana	1
Katalog 2.0	10
Center vseživljenjskega učenja ljubljske urbane regije	12
Bibliotekarka Špela Pahor prejela Murkovo priznanje	14
20-letnica delovanja borze znanja	16
Japonska Tomaža Hožiča v MKI	19
Podvodni svet v MKI	22
Naša mala bukvarnica	24

Prenova spletne strani Mestne knjižnice Ljubljana

1 UVOD

Izzivi razvoja informacijsko-komunikacijske tehnologije ter spletnih trendov od knjižnic zahtevajo, da stopijo v korak s časom ter svojim članom in uporabnikom ponudijo storitve in načine dostopanja do informacij in gradiva tudi v virtualnem svetu, kjer so te, preko spletne strani, lahko na voljo kadarkoli in komurkoli. To je bil tudi eden izmed ključnih razlogov za prenovu spletne strani Mestne knjižnice Ljubljana, ki stremlji k inovativnosti ter zadovoljevanju potreb zelo raznolikih skupin uporabnikov. Hitro razvijajoče se tehnologije spleta 2.0 knjižnica sprejema kot izziv in priložnost za večjo prepoznavnost in dostopnost, spletna stran knjižnice pa predstavlja pomemben informacijski kanal, ki zahteva moderno oblikovanje, funkcionalnost, interaktivnost ter privlačnosti vsebin in orodij.

Spletna stran knjižnice temelji na odprtokodnem sistemu *Joomla!*, ki je eden najboljših brezplačnih sistemov za upravljanje vsebin (content management system – CMS) ter dopolnjen s komponento za organiziranje vsebin K2, ki omogoča naprednejše načine urejanje člankov, kategorij, ključnih besed (angl. tag).

Prenova spletne strani knjižnice je trajala dve leti in se zaključila z javno objavo 2. aprila 2013, septembra istega leta pa smo objavili še prenovljeno angleško spletno stran. Nova spletna stran knjižnice predstavlja nadgradnjo na različnih ravneh: od vsebine, strukture in oblike, do spletnih orodij in aplikacij. Prenova je zaradi obsežnosti zahtevala raznoliko in prilagodljivo ekipo sodelavcev, ki je pripravila dokumente ter izvedla različne postopke od začetne opredelitve koncepta do njegovega udejanjenja.

2 NAMEN IN CILJI PRENOVE

2.1 Večanje prepoznavnosti knjižnice in njenega gradiva, servisov, dejavnosti

S posodobljeno grafično podobo, strukturo in vsebinami, ki jih ves čas promoviramo tudi na naših družbenih omrežjih, smo spletno stran želeli narediti bolj pregledno, razumljivo in uporabno za naše člane in obiskovalce kot tudi za zaposlene v knjižnici. Z izboljšavami so postale

vsebine hitreje najdljive ter boljše razumljene in uporabljene, zato je boljše predstavljena tudi sama knjižnica, njene storitve, dejavnosti, projekti, sodelovanje in gradivo.

2.2 Približati se vsem ciljnim skupinam

Spletno stran smo želeli zasnovati tako, da bi ponujala prilagojene podstrani, vsebine in grafične prilagoditve za različne ciljne skupine. Posebej smo zasnovali podstrani za štiri glavne starostne skupine: otroke, mlade, odrasle in starejše. Uporabnikom s posebnimi potrebami, v našem primeru disleksikom in slabovidnim, smo namenili grafične prilagoditve, ki jih lahko uporabijo na katerikoli podstrani ali članku, s čimer smo jim olajšali prebiranje vsebin na spletni strani in omogočili, da so lahko tudi oni ves čas na tekočem z vsebinami in novostmi. S posebnimi vsebinami smo se želeli približati tudi starejšim in različnim organizacijam, s katerimi sodelujemo ali še bomo. Uporabnikom smo želeli omogočiti odprti tok komunikacije in možnost sporočanja svojega mnenja preko spletne ankete, deljenja vsebin na družbenih omrežjih, sporočanja pripomb in pohval ter predlogov za nakup knjižničnega gradiva.

2.3 Biti vzor drugim knjižnicam in kulturnim ustanovam

Pri postavitvi nove spletne strani smo se zgledovali po spletnih straneh domačih in tujih knjižnic in drugih organizacij ter hkrati, s svojimi dobrimi praksami in rešitvami na področju spleta in knjižnice 2.0, želeli tudi sami postati vzor in spodbuda za razvoj drugim.

2.4 Lasten razvoj projektov in dejavnosti

S sistematično predstavitevjo vsebin in organizacijo strukture smo želeli odkriti pomanjkljivosti v naši ponudbi, jim nameniti več pozornosti ter spodbuditi razvoj in oplemenitev lastnih projektov in dejavnosti, predvsem v povezavi s podstranmi *Virtualna knjižnica, Ljubljanske zgodbe* ter s podstranmi za starostne skupine, ki so novost v naši spletni predstavitvi.

2.5 Interaktivna in intenzivna raba spletne strani

Pripraviti smo želeli vsebine in orodja, ki spodbujajo intenzivno rabo ter vračanje uporabnika

na spletno stran. Tu so še posebnega pomena spletna aplikacija za priporočanje gradiva in ostali elementi spleta 2.0, ki uporabniku omogočajo interakcijo in prijazno spletno izkušnjo.

3 POTEK PRENOVE

3.1 Koncept

S prenavo spletne strani smo začeli januarja 2011, ko je bila na delovno mesto glavne urednice spletnih strani zaposlena Irena Bezljaj. Z delovno skupino, ravno tako ustanovljeno januarja 2011, smo začeli pripravljati koncept za prenavo spletne strani Mestne knjižnice Ljubljana, ki je izhajal iz dotedanje spletne strani, strateških ciljev knjižnice ter analize tujih in domačih primerov dobrih praks. Delovna skupina je pripravila koncept, ki je bil 12. 5. 2011 predstavljen in sprejet na strokovnem kolegiju MKL. Koncept je opredeljeval namene in cilje prenove, strukturno zasnovo vseh podstrani, nabor vsebin ter spletnih aplikacij in je postal osrednji dokument za nadaljnje delo. Začeli smo pripravljati vsebine ter zbirati slikovni material in dokumente ter objavili razpis za zunanje izvajalce grafične prenove. Sprva smo načrtovali, da bomo stran grafično in programersko prenovili sami, vendar se je ta načrt zaradi izgube oblikovalca, zaposlenega v knjižnici, zavlekel, saj med zaposlenimi nismo našli nadomestne osebe, ki bi lahko prevzela oblikovanje. Naposled smo se odločili za zunanji razpis.

Koncept za prenavo spletne strani je vključeval sheme, ki smo jih pripravili za vseh dvajset tipičnih podstrani, in je predstavljal pomembno priložnost za razpisne dokumentacije in osnovo oblikovalcem za pripravo grafičnih predlogov.

3.2 Razpis za izbor zunanje oblikovalca

19. januarja 2012 smo objavili razpis za zunanje izvajalce prenove spletne strani. Pri pripravi razpisa smo dobro premislili in določili ključne kriterije za ocenjevanje ponudb ter jih utežili glede na njihovo pomembnost. Kriteriji razpisa so bili: ponujena cena – 30 %, estetska vrednost – 20 %, razumevanje, prilagajanje, nadgradnja – 20 %, kreativnost – 15 %, izkušnost in kakovost referenc – 10 % ter čas izvedbe – 5 %. Vsak kriterij je prispeval k skupni oceni posameznega ponudnika in komisiji omogočil objektivni izbor najboljšega kandidata.

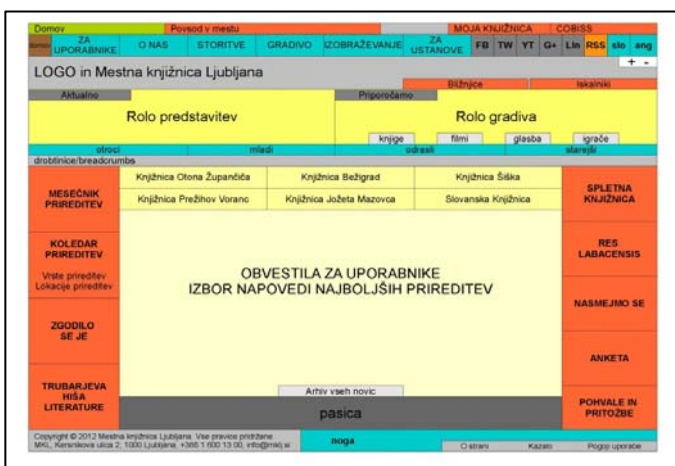
Na razpis se je prijavilo dvajset interesentov. Primernim kandidatom, teh je bilo osem, smo poslali povabilo k oddaji ponudbe, ki je zahtevala določen angažma z njihove strani, saj so morali pripraviti predlog grafične predloge. Od povabljenih kandidatov so se odzvali trije, ki so nam poslali svojo ponudbo in grafično predlogo prenove. Na podlagi razpisnih kriterijev je komisija marca 2012 izbrala Spletodrom, s katerim smo podpisali pogodbo. Spletodrom pri oblikovanju grafičnih spletnih elementov sodeluje z oblikovalcem Matejem Lepejem, ki je oblikoval tudi portale Planet Siol.net in Slovenia.info.

3.3 Izvedba

V sodelovanju z oblikovalcem smo nadgradili in izpopolnili grafično predlogo, ki je izhajala iz shem elementov, ki jih je kot del koncepta pripravila delovna skupina za prenavo spletne strani. Grafična predloga je bila maja 2012 predstavljena in potrjena na strokovnem kolegiju knjižnice, nato smo se lotili same implementacije koncepta in postavitve spletne strani na strežnik.

Za namen promocije knjižničnega gradiva, zlasti knjig, filmov, glasbe in periodike, smo ustanovili posebno delovno skupino, ki je prevzela pripravo priporočilnih seznamov gradiva za objavo na spletni strani. Pripravljene vsebine naj bi bile objavljene v okviru posebne spletne aplikacije, ki smo jo razvili v okviru oddelka za informatiko in jo poimenovali *Priporočamo*. Vanjo smo umestili tudi gradivo, ki ga priporočamo v okviru drugih projektov, na primer *Mesto bere*, *Cicluhec* in *Zlate hruške*.

Delovna skupina za prenavo spletne strani je na enem od zadnjih sestankov pred objavo nove spletne strani, 19. februarja 2013, določila še zadnje nujne popravke in prilagoditve. Spletno

Slika 1: Koncept: shema elementov na naslovni strani

stran smo 14. marca 2013 v živo predstavili na strokovnem kolegiju knjižnice, ki se je z njo podrobno seznanil in jo potrdil. Naslednji dan smo začeli s testnim obdobjem spletne strani, v katerem je bila ta zaposlenim v knjižnici na voljo za pregledovanje, komentiranje in popravke. Takrat smo začeli tudi s promocijo nove spletne strani v javnosti. Po dvotedenskem testiranju je delovna skupina zbrala, pregledala in uredila vse pripombe, pripravila odgovore nanje ter poskrbela za potrebne popravke na strani, kar je bilo ključnega pomena za točnost objavljenega in brežhibno delovanje strani.

Na projektu prenove spletne strani so redno sodelovali člani delovne skupine za prenovo spletne strani (osem zaposlenih), od teh še posebej intenzivno njen ožji odbor (Irena Bezljaj, Aleš Jamšek, Aleš Klemen ter Erika Pečnik od leta 2013 naprej). V projekt pa je bilo vključenih vsaj petdeset zaposlenih v Mestni knjižnici Ljubljana, ki so prispevali svoje ideje, tekste, material ali so sodelovali kako drugače.

3.4 Javna objava, izobraževanje in promocija

Po objavi spletne strani so sledila izobraževanja področnih urednikov, ki jih je okvirno trideset in ki dnevno ali redkeje objavljajo vsebine na spletni strani. Ob tej priložnosti smo na intranetu knjižnice objavili tudi navodila za objavljane vsebin za urednike ter obrazce za naročanje različnih objav za ostale zaposlene. Ekipa urednikov na strani redno objavlja napovedi prireditvev, priporočeno gradivo, aktualna obvestila, poročila z dogodkov in drugo.

Delovanje strani in priljubljenost njenih vsebin spremljamo z orodjem za spremljanje statistik, *Google Analytics*, ki so pomembne pri odločanju tako glede finih prilagoditev kot tudi večjih nadgradenj spletne strani.

S promocijo spletne strani smo začeli že na stari strani, kjer smo objavili odštevalnik do objave nove. Po javni objavi nove strani smo nanjo opozorili tudi naše partnerje. Nekateri zaposleni smo si v elektronsko pošto dodali pasico s povezavo do nove spletne strani. Pripravili smo promocijski material – plakat, kazalke ter magnete za otroško podstran – ter o novi spletni strani obveščali preko informacijskih zaslonov po enotah knjižnice. Stran in posamezne objave pro-

moviramo na naših družbenih omrežjih in v rubriki *Aktualno* na naslovni spletni strani.

Z namenom promocije smo izvedli tudi vrsto predstavitev strani med zaposlenimi v vseh območnih enotah ter na dogodku *April v Mestni knjižnici Ljubljana*, kjer smo predstavili tudi vse druge novosti knjižnice. Spletno stran je njena glavna urednica predstavila še na mednarodni konferenci na temo inovacij v knjižnicah v Romuniji (Konferenca BIBLIO 2013, Braşov, Romunija, 30. maj–2. junij 2013) ter v Mestni knjižnici Zagreb na mednarodni okrogli mizi (10th Round table for Library Services to People with Special Needs, Hrvaška, Zagreb, 27. september 2013). Na predstavitvi v Zagrebu je bil poudarek na prilagoditvah za osebe s posebnimi potrebami: za slabovidne in disleksike. Glavna urednica je pri prenovah spletnih strani svetovala tudi drugim knjižnicam, med njimi Univerzitetni knjižnici Maribor, Zavodu RS za šolstvo, Knjižnici Domžale in Cankarjevi knjižnici Vrhnika.

Spletna stran Mestne knjižnice Ljubljana je 5. novembra 2013 prejela nagrado Netko 2013 v kategoriji *Digitalni nastop državne in javne uprave*. O spletni strani naše knjižnice je strokovna komisija s člani Alešem Dobnikarjem (Ministrstvo za zunanje zadeve), Petrom Sterletom (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport) in Domnom Savičem (e-Demokracija) zapisala: »*Zahteven in redek klasični informativni portal, ki uspešno združuje obilico informacij in jih brez glamurja posreduje jasno ločenim ciljnim skupinam. Projekt z velikim potencialom, da s sodobnejšimi prijemi postavi trajne standarde v komuniciranju javne uprave.*«

Slika 2: Nagrada Netko za **www.mklj.si** za najboljši digitalni nastop državne in javne uprave

4 O SPLETNI STRANI MESTNE KNJIŽNICE LJUBLJANA

Domača stran Mestne knjižnice Ljubljana je bila pripravljena s pomočjo odprtokodnega sistema za upravljanje vsebin Joomla! verzije 2.5.14 in Joomla linim dodatkom za organiziranje vsebin K2 verzije 2.6.5, ki ju ob izidu novih verzij posodabljam. Joomla! je eden najbolj priljubljenih ter razširjenih sistemov za upravljanje spletnih vsebin na svetu in nam je precej poenostavil postopek postavitve spletnega mesta, od samega oblikovanja strukture do priprave končne podobe spletnih strani. Joomla linina glavna odlika je, da omogoča poenostavljeno objavljjanje, posodabljanje in vzdrževanje vsebin na spletnem mestu, pri čemer lahko sodeluje več urednikov. Tem lahko določimo različne nivoje pravic za urejanje spletne strani.

Za ogled spletnih strani zadostujejo spletni brskalniki Internet Explorer 9, Google Chrome 25 oziroma Mozilla Firefox 18 in ločljivost zaslona 1024 x 768.

Strežnik, na katerem teče spletna stran knjižnice, deluje:

- na operacijskem sistemu openSUSE Linux, ki je odprtokodna distribucija operacijskega sistema Linux, ki jo sponzorirata podjetji Novell in AMD;
- na spletnem strežniku Apache 2.2.15, ki je odprtokodni spletni strežnik, ki ga razvija in vzdržuje skupina razvijalcev združena pod okriljem Apache Software Foundation;
- z odprtokodnim sistemom za upravljanje podatkovne baze MySQL, ki ga razvija podjetje MySQL AB (GNU GPL licenca);
- v skriptnem jeziku PHP 5.3.3., ki je brezplačni program in ga razvija The PHP Group (PHP licenca).

Za odprtokodno programsko opremo je značilno, da ima izvorno kodo izdano pod zaščitno licenco, ki dovoljuje licenčnim pogojem ustrezno brezplačno uporabo in spreminjanje ter njeno razširjanje v spremenjeni ali nespremenjeni obliki. Omogoča enostavno nadgradnjo v nove verzije in različne razširitve, ki oplemeni-

tijo funkcionalnost in so v veliko primerih brezplačne.

4.1 Novosti na strani

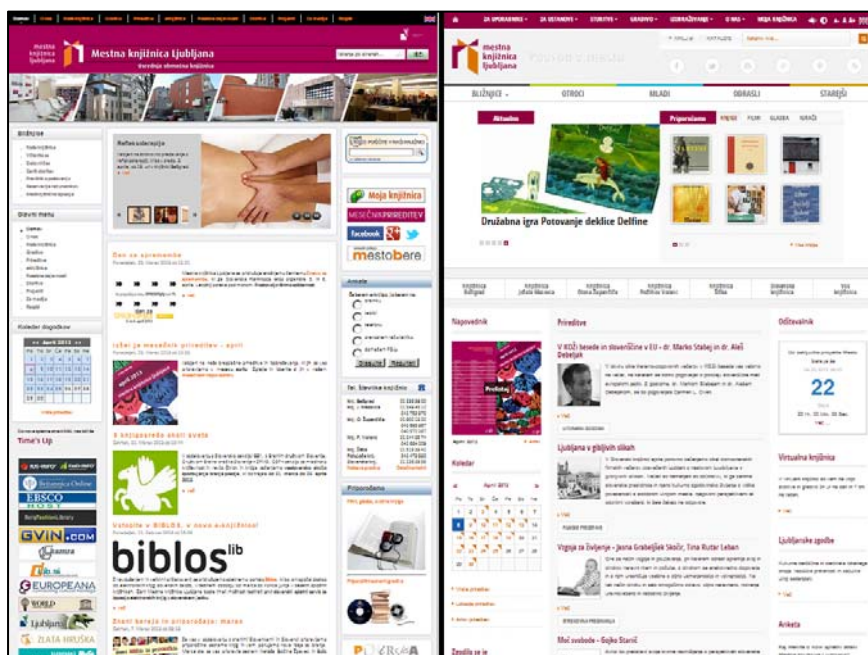
4.1.1 PRENOVLJENA GRAFIČNA PODOBA

Grafično podobo je na podlagi naših shem izdelal oblikovalec Matej Lepej, razrez in kodiranje grafične predloge pa je izvedel Spletodrom, spletne storitve, Elvis Sedič s. p. V primerjavi s prejšnjo spletno stranjo knjižnice nova vsebuje manj elementov na naslovni strani, manj raznolike grafike ter vključuje le izbor najpomembnejšega. Izpostavili smo predvsem aktualna obvestila, priporočeno gradivo in prireditve.

Na spletno stran smo vključili slogan **Povsod v mestu**, ki ga uporabljamo tudi v drugem promocijskem materialu. Slogan povzema idejo, da ne gre samo za eno knjižnico, temveč za knjižnično mrežo, ki omogoča dostopnost gradiv in storitev kjerkoli in komurkoli.

Ker smo se želeli izogniti barvni prenasitčenosti vstopne strani, ki je bila moteča na stari spletni strani, smo slikovne elemente napovedi prireditev v sredinskem delu spletne strani pustili sivinske, s postavitvijo miškega kazalca pa se prikažejo slikovni elementi v izvornih barvah (uporabili smo t. i. hover).

Kljub obilici informacij smo naslovno spletno stran zasnovali in oblikovali tako, da so na njej vsi glavni elementi in dostop do podstrani za posamezne starostne in ciljne skupine.

Slika 3: Primerjava grafične podobe prejšnje (levo) in nove (desno) spletne strani knjižnice

4.1.2 OPTIMIZIRANI MENIJI IN STRUKTURA

Na **naslovni strani** njenemu obiskovalcu najprej padeta v oči elementa *Aktualno* in *Priporočamo*. V rubriki *Aktualno* so objavljene novice, ki so pomembne za naše člane in se tičejo tako odpiralnih časov in začasnih sprememb odprtosti enot, projektov in natečajev, posebnih dogodkov in tematskih sklopov prireditvev, promocije novih pridobitev spletne strani, novih izdelkov knjižnice, novosti v knjižnični zbirki in podobno. V rubriki *Priporočamo* predstavljamo tisto knjižnično gradivo, ki si po izboru informatorjev knjižnice zasluži posebno predstavitev in pozornost.

Pomembna je tudi podstran s seznamom vseh naših knjižnic. Največje so izpostavljene že na naslovni strani, najpomembnejše informacije o njih si obiskovalec lahko ogleda v oknu s predogledom. Na povezavi *Vse knjižnice* lahko knjižnico poišče na poimenskem abecednem seznamu ali s pomočjo dinamičnega zemljevida. Za postajališča Potujoče knjižnice smo pripravili poseben meni in zemljevid z lokacijami.

Na spodnji polovici naslovne spletne strani smo v sredinskem stolpcu izpostavili posamezne dnevne prireditve. Te so uravnoteženo zastopane glede na našo knjižnično mrežo.

Na naslovni strani so pomembni tudi naslednji elementi: iskalnik po spletni strani ter po lokalnem COBISS/OPAC katalogu, povezave do naših profilov na družbenih omrežjih, bližnjice do najpomembnejših vsebin (*Obratovalni čas*, *Naše knjižnice*, *Cenik storitev*, *Stiki*, *Katalog*). Na spodnji polovici strani, v levem stolpcu, najdemo informacije o naših prihodnjih in preteklih prireditvah in razstavah (listanje napovednika, kalendar, poročila z dogodkov) ter povezave do nekaterih izpostavljenih podstrani (*Trubarjeva hiša literature*, *Pionirska*, *Borza znanja*). V desnem stolpcu spodnje polovice strani se nahajajo povezave do *Virtualne knjižnice*, *Ljubljanskih zgodb*, *Kamre*, *Ankete* ter obrazca za oddajo pripomb in pohval.

V nogi strani so povezave do naših največjih knjižnic, najbolj obiskanih člankov na spletni strani, bližnjic ter do informacij za medije. Nad nogo so informacije o sami spletni strani, dinamično kazalo strani ter pogoji njene uporabe.

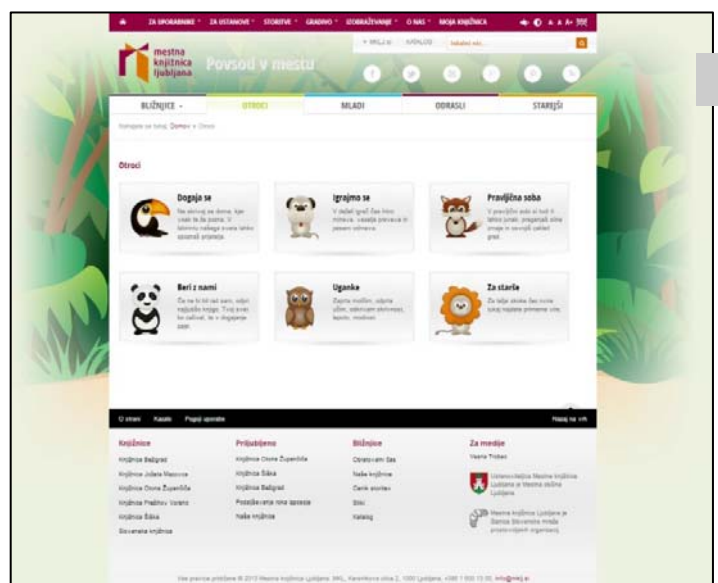
Z naslovne strani lahko obiskovalci dostopajo do podstrani za različne starostne skupine – otroci,

mladi, odrasli, starejši – ter do podstrani *Virtualne knjižnice* in *Ljubljanske zgodbe*. Vse te strani imajo tudi svojo specifično grafično oblikovanje, strukturo, elemente in vsebine. Skladno s tem smo optimizirali tudi strukturo in menije posameznih podstrani, ki so bili izbrani in pripravljene za posamezno starostno ali interesno skupino.

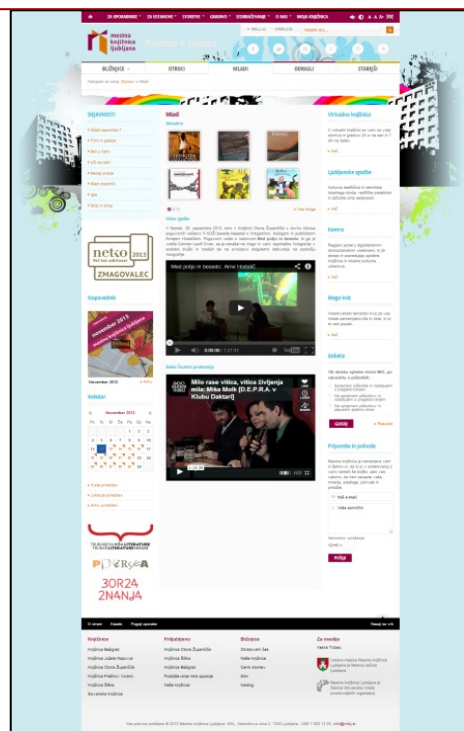
Za otroke smo pripravili podstran, ki se grafično najbolj razlikuje od vseh ostalih podstrani in je v svoji strukturi ter podajanju vsebine poenostavljena, temelji predvsem na vizualni predstavitvi vsebin.

Na njej lahko najdemo šest glavnih področij, med njimi prireditve in razstave za otroke (*Dogaja se*), igroteka, igrače in igralni kotički (*Igrajmo se*), listanje in poslušanje pravljic, ure pravljic v naših knjižnicah (*Pravljlična soba*), bralni projekti knjižnice in promocija branja za otroke (*Beri z nami*), spletna uganka za otroke (*Uganka*) ter vsebine za starše, kjer priporočamo strokovno literaturo v pomoč pri negi in vzgoji otrok ter uporabne spletne strani o varnosti v knjižnici in na internetu (*Za starše*). Teksti so kratki in poenostavljeni, da so lahko razumljivi tudi našim najmlajšim bralcem.

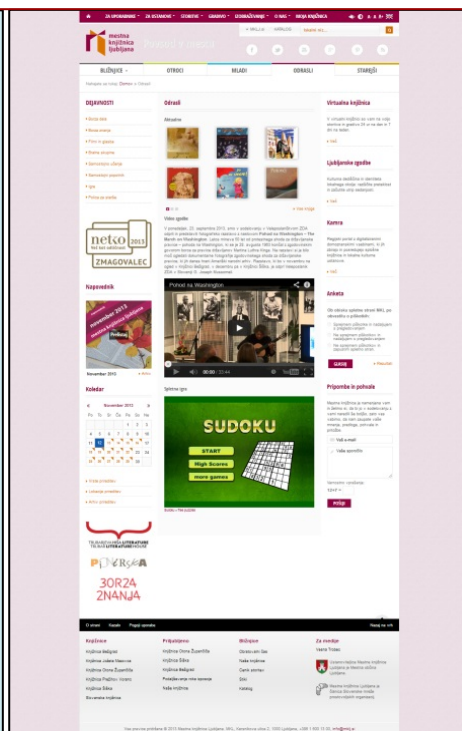
Podstrani za mlade odrasle in starejše so si po strukturi precej podobne med seboj. Vse so razdeljene na tri stolpce ter imajo na vrhu tretjega stolpca svoj meni. Razlikujejo se po vsebini tega menija, ki je izbrana in prirejena za posamezno starostno skupino, po izboru ostalih elementov na podstrani ter po grafičnem oblikovanju.

Slika 4: Podstran za otroke

Slika 5: Podstran za mlade

Slika 6: Podstran za odrasle

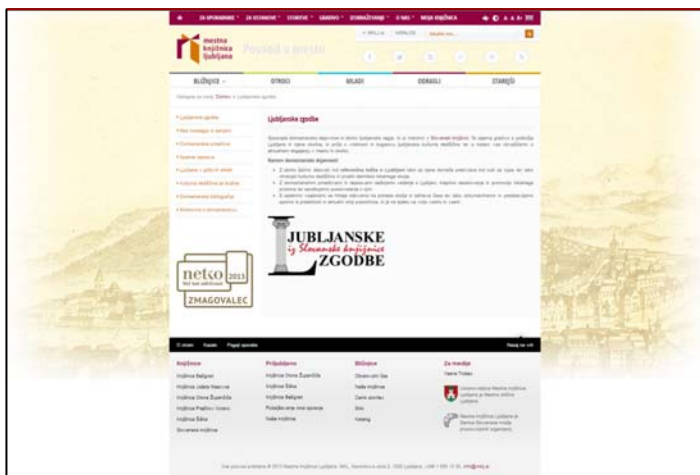
Slika 7: Podstran za starejše

Na **podstrani za mlade** je v meniju izpostavljena vsebina iz ponudbe dejavnosti, storitev in gradiva knjižnice, ki je še posebej zanimiva za to starostno skupino, teksti pa so napisani v igrivem in sproščenem slogu. Preostali elementi v levem stolpcu se ponovijo z naslovne strani in vključujejo informacije o prireditvah in razstavah v naših knjižnicah. V sredinskem stolpcu predstavljamo izbor priporočenega gradiva iz naših knjižnic za mlade, video poročila iz naših najodmevnejših prireditev, ki smo jih poimenovali *Video zgodbe*, ter video posnetke iz arhiva Radia Študent. V desnem stolpcu so podobni elementi kot na naslovni strani: povezava do *Virtualne knjižnice*, *Ljubljanskih zgodb* in *Kamre*, *Ankete* ter *Pripomb in pohval*, dodana pa je še povezava do projekta *Mega kviz*. Pri vseh teh elementih so poleg naslova dodani tudi kratki opisi, da lahko uporabnik že pred samim klikom razbere, kam ga bo povezava popeljala.

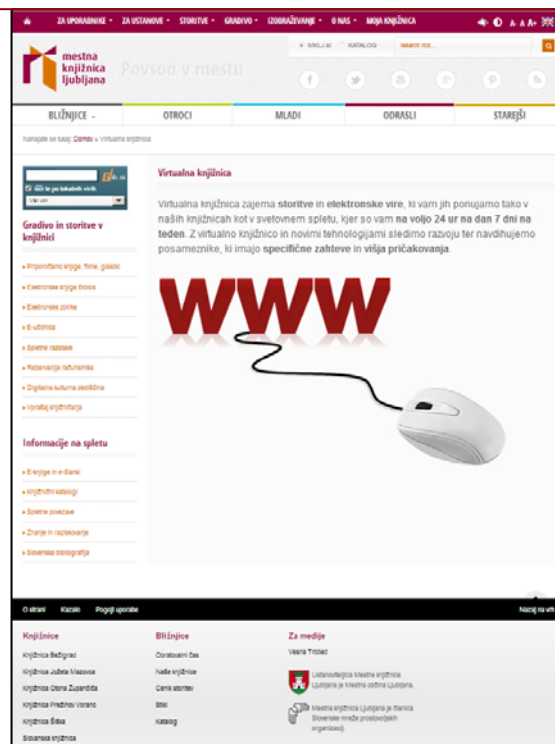
Na **podstrani za odrasle** je v meniju izpostavljena vsebina iz ponudbe dejavnosti, storitev in gradiva knjižnice, ki je še posebej zanimiva za njih. V levem stolpcu so enaki elementi kot na naslovni strani in na podstrani za mlade, v sredinskem sta, tako kot pri mladih, osrednja elementa *Priporočamo* in *Video zgodbe*, spodaj pa najdemo *Video igro*. V desnem stolpcu se ponovijo elementi iz naslovne strani.

Na **podstrani za starejše** je v meniju izpostavljena vsebina iz ponudbe dejavnosti, storitev in gradiva knjižnice, ki je še posebej zanimiva za to generacijo. V levem stolpcu nato sledijo enaki elementi kot na naslovni strani in na podstrani za mlade in odrasle, v sredinskem stolpcu sta elementa *Priporočamo* in *Video zgodbe*, spodaj pa najdemo večje gumba, ki služijo kot povezava do vsebin iz menija in bolj izpostavijo vidljivost njim namenjenih vsebin. Na dnu strani je predstavitev projekta *Moja ulica* s portala KAMRA. Desni stolpec je sestavljen iz istih elementov kot so na naslovni strani.

Z naslovne strani lahko obiskovalci dostopajo tudi do podstrani **Ljubljanske zgodbe**, na kateri sta kulturna dediščina in identiteta lokalnega okolja predstavljena skozi domoznansko gradivo in dejavnost. Podstran ima posebno grafično ozadje, da je tudi vizualno razpoznavna kot posebna podstran. Na njej najdemo predstavitev domoznanske revije **Ljubljana med nostalgijo in sanjami**, ki jo pripravljamo v Slovanski knjižnici in jo lahko obiskovalci prelistajo tudi na sami spletni strani; preverimo lahko ponudbo tekočih domoznanskih prireditev v naših knjižnicah; si ogledamo domoznanske spletne razstave; pregledamo domoznansko bibliografijo ter si preberemo ali na svoj računalnik prenesemo izbor strokovnega domoznanskega gradiva.

Slika 8: Podstran Ljubljanske zgodbe

Slika 9: Podstran Virtualna knjižnica

Prav tako je z naslovne strani dostopna tudi podstran **Virtualne knjižnice**, ki nudi gradivo in informacije na spletu 24 ur na dan, 7 dni v tednu. V meniju *Gradivo in storitve v knjižnici* ponujamo informacije o naših storitvah in gradivu, ki je na voljo preko oddaljenega virtualnega dostopa in zajema priporočene knjige, filme, glasbo in igranje, elektronske knjige in zbirke, e-učilnico z gradivi, spletne razstave, rezervacijo računalnika, dostop do portalov z digitalno kulturno dediščino ter referenčni servis Vprašaj knjižničarja. Na pomembnejše informacijske portale in repozitorije gradiv, primerne za uporabnike splošnih knjižnic, opozarjamo v meniju *Informacije na spletu*. Tu najdemo vsebine in spletne portale z e-knjigami in članki, povezave do različnih knjižničnih katalogov, nabor uporabnih spletnih povezav, izbor uporabnih portalov za samostojno izobraževanje ter povezavo do portala *Slovenska bibliografija*. V prihodnje nameravamo podstran *Virtualne knjižnice* še naprej razvijati in vanjo vključiti tudi *Multimedij-ski center knjižnice*, kjer bodo na voljo video in avdio gradiva, predvsem tista iz naših najboljših strokovnih predavanj in literarnih prireditev. Tako si jih bodo uporabniki ogledali oziroma jih poslušali tudi ko bodo dogodki že mimo.

4.1.3 POSODOBLJENE VSEBINE IN FOTOGRAFIJE

Ob javni objavi je bilo na spletni strani na voljo več kot 250 urejenih ali novo napisanih člankov, do konca leta 2013 pa se je njihovo število povečalo na več kot 3.000, predvsem na račun rednih objav med najjavami prireditev, poročil o prireditvah v rubriki *Zgodilo se je* in objavljenega priporočenega gradiva.

Članke smo povezali med seboj z notranjimi povezavami in tako olajšali njihovo najdljivost ter prehod med vsebinami na strani in omogočili boljšo ter intuitivno uporabniško izkušnjo. Veliko je tudi zunanjih povezav na druge spletne strani. Lažjo navigacijo po vsebinah omogočajo tudi drobtinice, ki nam ves čas kažejo, kje na strani se nahajamo in nam omogočajo vračanje po nadrejenih nivojih. Članke lahko poiščemo tudi s pomočjo kazala, iz katerega je jasno razvidna struktura strani in umestitev člankov v splošnem meniju strani.

Same članke smo poskusili narediti čim bolj razumljive, jasne in slogovno enotne, ter take, da hitro podajo ključno informacijo, ki je podprta s slikovnimi informacijami in ponekod celo v celoti grafično predstavljena. Ikonografsko predstavitev smo uporabili pri člankih o zgodovini in statistiki knjižnice, ki sta bila pred tem v tekstovni obliki in zaradi preobilice informacij in tekstovne suhoparnosti težje razumljiva in manj privlačna.

Pri daljših tekstih smo vsebino razdelili na podnaslove, dodali posebne menije ali pa na začetku članka uporabili sidra do posameznih segmentov v nadaljevanju. Tako smo uredili tudi posebej kompleksno in bogato vsebino članka *Literarne nagrade*.

Slika 10: Ikonografsko predstavljen članek Naše knjižnice skozi zgodovino

Vsebine so stilsko prilagojene različnim starostnim skupinam, pri otrocih so besedila poenostavljena in kratka, pri mladih sproščena in navihana, pri odraslih in starejših pa nevtralnega sloga.

Uporabili smo tudi veliko multimedijskih vsebin: različnih interaktivnih zemljevidov, video predstavitev, zvočnih posnetkov in spletnih galerij. Tudi izbor slikovnega in fotografskega materiala na spletni strani je bil deležen velike pozornosti in pomeni velik korak naprej v primerjavi s predhodno spletno stranjo. Najprej smo izkoristili veliko bazo fotografij naših knjižnic, ki pa jih je bilo pred samim izborom in objavo potrebno zbrati, urediti ter določiti, katere ohranimo v arhivu in katere zavržemo. To je bila velika spodbuda za ureditev arhiva fotografij na ravni Mestne knjižnice Ljubljana, ki je uporaben za različne promocijske in arhivske namene ter je prvič združen v centralno bazo fotografij, ki so najdljive po ključnih besedah, kategorijah in glede na datum dogodka.

Kljub veliki bazi fotografij, ki smo jih že imeli na voljo in uredili, pa smo ugotovili, da nam nekatera slikovna gradiva manjkajo, kar smo zapolnili tako, da smo uporabili prosto dostopne baze fotografij, ki so zaščitene pod licenco Creative Commons in na voljo za nekomercialno rabo. Glede na potrebe smo nekatere fotografije tudi dodatno posneli. S fotografijami smo grafični podobi strani dodali razpoznaven pečat, profesionalen videz ter pomensko obogatene članke.

4.1.4 SPLETNE APLIKACIJE IN ORODJA

Na spletni strani smo posodobili, nadgradili in na novo razvili tudi različne spletne aplikacije, med katerimi bi izpostavili priporočanje gradiva, kalendar prireditev, spletno galerijo, anketo ter naročanje na novice (angl. Newsletter).

Z aplikacijo *Priporočamo*, ki smo jo razvili v oddelku za informatiko, promoviramo in izpostavljamo predvsem novosti, pa tudi starejše kvalitetno gradivo, v kategorijah knjig, filmov, glasbe, igrac in periodike. Vse informacije o gradivu, ki so na voljo iz lokalnega kataloga COBISS/OPAC, se s pomočjo aplikacije avtomatsko prenesejo na našo spletno stran, sami pa dodamo še naslovnico gradiva, temo oziroma projekt h kateremu spada, anotacijo in literarne nagrade pri knjigah, video napovednik in filmske nagrade pri filmih, glasbeni odlomek pri glasbenih priporočilih, opis igrace. Pri vsakem priporočenem gradivu je na voljo tudi povezava do zapisa v lokalnem katalogu, tako da lahko uporabniki preverijo razpoložljivost gradiva in ga tudi rezervirajo ali naročijo s pomočjo storitve Moja knjižnica. Gradivo lahko uporabniki filtrirajo in iščejo po več kriterijih hkrati glede na zadnje priporočene objave ali iščejo priporočila v izbrani kategoriji in podkategoriji, po izbrani literarni ali filmski nagradi, glede na ciljno skupino ter glede na jezik, format in leto izida oziroma izdelave. Uporabniki imajo možnost lastnega ocenjevanja izpostavljenih gradiv, deljenja na družbenih omrežjih, v kratkem pa bomo dodali tudi možnost komentiranja.

Aplikacija *Priporočamo* je izjemno pomembna pridobitev spletne strani in knjižnice na sploh, saj na enem mestu, na enoten in interaktiven način predstavi naše najboljše gradivo ter je kot taka uporaben pripomoček tako za naše uporabnike kot za informatorje knjižnice. Gradivu iz lokalnega kataloga COBISS/OPAC doda grafično in video predstavitev. Članki v aplikaciji *Priporočamo* so se pokazali kot zelo iskani in brani, saj imajo skupaj dvakrat večjo obiskanost kot prvih 25 najbolj obiskanih člankov spletne strani, kar jih brez dvoma postavlja na sam vrh popularnosti.

Pomembna aplikacija je tudi *Koledar*, ki omogoča objavo napovedi prireditev in razstav ter iskanje teh glede na lokacijo, tip prireditve, ciljno skupino in ključno besedo. Izbrane prireditve dnevno objavljamo na naslovni strani, zato je ta

ves čas polna novosti in vsak dan drugačna. V prihodnje načrtujemo, da bi se na obveščanje o prireditvah, glede na vse te kriterije, uporabniki lahko naročili tudi preko RSS virov, kar bi omogočalo še bolj personalizirano uporabo spletne strani in obveščanje o prireditvah v naših knjižnicah.

Na spletni strani uporabljamo tudi brezplačne spletne servise (*CoolIris, Prezi, Issuu*) za vizualno in interaktivno privlačne postavitev spletnih razstav, ki jih pripravljamo v naših knjižnicah in so bodisi nadgradnja, dopolnitev ali nadomestitev fizičnih razstav.

4.1.5 SPLETNA STRAN DOSTOPNA NA MOBILNIH IN PRENOSNIH NAPRAVAH

Pomembna novost spletne strani je tudi njena prilagodljivost glede na velikost zaslona naprave, s katero si jo ogledujemo (angl. responsive web design). Spletna stran te dimenzije avtomatsko zazna in glede na to prilagodi prisotnost in razporeditev elementov. S tem smo prva knjižnica v Sloveniji, katere spletna stran omogoča tako prilagajanje, ki pa postaja vse nujnejša lastnost modernih spletnih strani, saj so mobilne naprave in tablični računalniki vse bolj prisotni. Navadna spletna stran brez prilagodljivosti bi bila zaradi preobilice elementov na spletni strani pomanjšana, nepregledna in počasnejša.

4.1.6 PRILAGODITEV ZA SLABOVIDNE IN DISLEKSIKE

Spletna stran je s kaskadnimi stilskim podlagami oblikovno v celoti prilagojena slabovidnim in disleksikom. Različni elementi so prilagojeni glede na različne karakteristike, kot so barve, velikost besedil, odmiki, poravnave, obrobe, pozicije

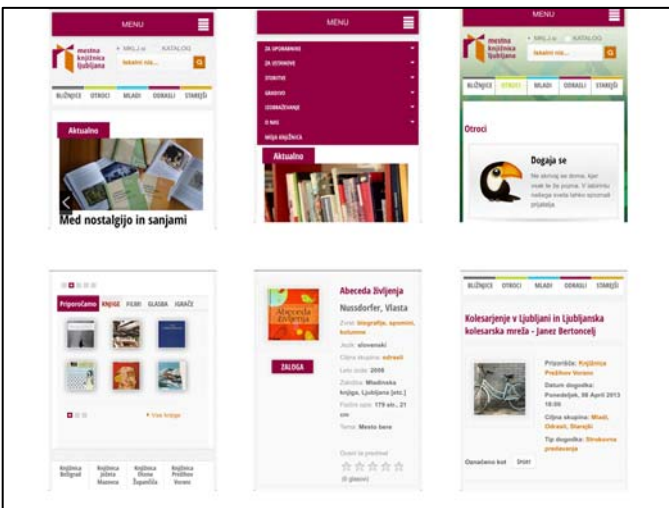
in vrsto drugih atributov za vsako od naštetih skupin uporabnikov s senzornimi težavami.

Prilagoditve na strani temeljijo na dveh dokumentih, ki smo jih pripravili v knjižnici, in sicer *Priročnik storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v elektronskem okolju* (2011) in študije *Prilagajanje spletnih strani za uporabnike s senzornimi težavami* (2012).

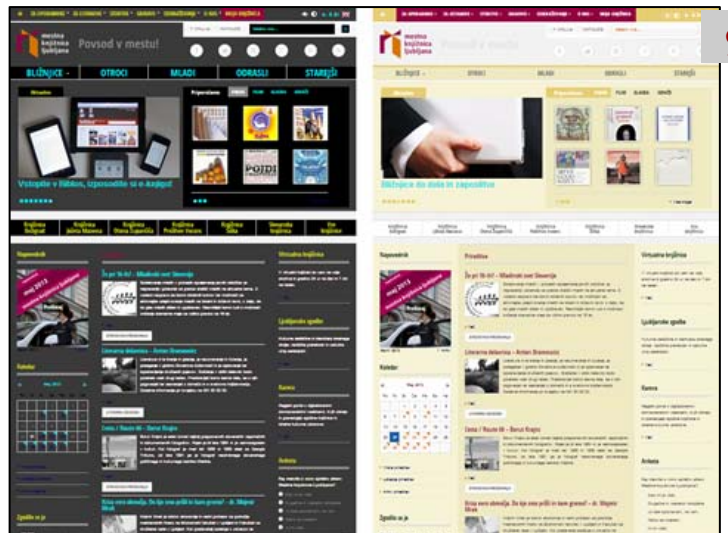
Prilagoditvi za slabovidne in za disleksične sta celostni, kar pomeni, da se s klikom na eno izmed ikon avtomatsko prilagodi celotna stran in vse njene vsebine. Nimamo torej posebnih spletnih strani za ti dve skupini uporabnikov, ampak lahko dostopajo do vseh strani, ki se oblikovno prilagodijo njihovim potrebam. Pri tem smo se zgledovali po uradni spletni strani poletnih olimpijskih iger 2012, ki so potekale v Londonu. Ta spletna stran je bila namenjena tudi predstavitvi paraolimpijskih iger. Prav tako kot oni smo se odločili za implementacijo koncepta, ki senzorno oviranih uporabnikov ne segregira na posebne podstrani, temveč imajo dostop do vseh vsebin na spletni strani, z možnostjo njihove prilagoditve svojim potrebam. Na ta način so bolj informirani tako z vidika količine informacij kot tudi z vidika novitet in s tem bolj vključeni v dogajanje in storitve knjižnice.

Na naši spletni strani se s klikom na ikono za prilagoditev za slabovidne (slika 12, levo) ta avtomatsko grafično prilagodi v celoti, ravno tako za disleksične (slika 12, desno).

Drugačen primer rešitve za slabovidne ponuja Mariborska knjižnica, ki ima zanje izdelano pose-

Slika 11: Posnetki prikaza spletne strani z mobilnega telefona iPhone

Slika 12: Primer grafične prilagoditve strani za slabovidne (levo) in disleksične (desno)

bno stran, katera pa vključuje le izbor člankov. Posledično so članki lažje najdljivi in oblikovno bolj prilagojeni ciljni skupini, a hkrati stran ne ponuja vseh informacij, ki so sicer na voljo na preostalih spletnih podstraneh.

4.2 Spletne tehnologije 2.0

Splet 2.0 je povezan z uporabo različnih spletnih aplikacij, ki omogočajo interaktivno uporabo vsebin, uporabnikom pa nudijo možnost medsebojnega sodelovanja ter sodelovanja pri soustvarjanju vsebin. Na spletni strani naše knjižnice so takšne aplikacije in funkcionalnosti naslednje:

- iskalne ključne besede in filtriranje člankov glede na različne sočasno izbrane karakteristike (prireditve, priporočeno gradivo),
- naročanje na RSS vir (prireditve) in prijava na »Newsletter« (pri projektu *Mesto bere*),
- multimedijske vsebine (videi, zemljevidi, galerije, video igre, listanje pravljič itd.),
- omogočanje odziva in interakcije uporabnikov (mnenja, ankete, ocenjevanje gradiva, predlogi za nakup novega gradiva, uganke) ter
- deljenje člankov na družbenih omrežjih.

5 KAJ SLEDI?

Od javne objave stran nadgrajujemo na podlagi predlogov zaposlenih in delovne skupine za pre-

novo spletne strani. Med drugim smo dodali *Pisano uganko*, *Poslušaj pravljice*, *Radio Študent priporočila*. Pri posamezni knjižnici smo dodali postajališča LPP, posebna obvestila in povezavo do kataloga oddelka. Aplikacijo *Priporočamo* smo nadgradili z možnostjo iskanja po literarnih in filmskih nagradah ter dodali predstavitev literature za mlade na njim namenjeni podstrani. Na stran smo dodali tudi ikone za čas odprtosti knjižnic, odštevalnik in ostale manjše in manj opazne posodobitve. Od javne objave do konca leta smo objavili tudi veliko novih člankov, ki jih je sedaj že več kot 3.000 in so razporejeni v okvirno 200 kategorijah in 20 menijih.

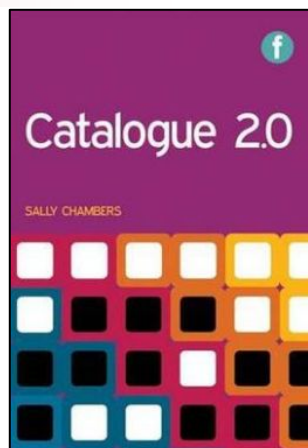
V naslednjem letu načrtujemo nadgradnjo Joomla na novo verzijo, hkrati pa tudi nadgradnjo razširitev in grafične predloge na spletni strani, implementacijo t. i. bootstrap elementov ter v nadaljevanju razvoj novih aplikacij: risane uganke za najmlajše, kviz za mlade, nadgradnjo aplikacije za priporočanje gradiva ter napredno naročanje na obvestila o prireditvah glede na lokacijo, tip prireditve ter ciljno skupino.

Irena Bezljaj
Mestna knjižnica Ljubljana
irena.bezljaj@mklj.si

POVABILO K BRANJU

Katalog 2.0

Obhod po novostih Informacijskega centra za bibliotekarstvo v NUK je bil to pot izjemno kratek, saj mi je pred oči zelo hitro padla knjiga z naslovom **Catalogue 2.0: the future of the library catalogue** (ed. Sally Chambers, London: Facet, 2013). Gre za zbornik, torej zbirko različnih, dobro argumentiranih pogledov na preteklost, sedanjost in še posebno prihodnost knjižničnih katalogov. Zato me je pritegnila. Priznam, da o strokovnem obdelovanju gradiva vem premalo, a po drugi strani že nekaj let spremljam uporabnike knjižničnih katalogov in prav zato mi je v oči padla natanko ta knjiga.

Slika 1: Naslovnica (vir: barnesandnoble.com)

Knjižnični katalog je pomemben gradnik, pravzaprav bolj **temelj, na katerem je zgrajena knjižnica**. Težko si predstavljamo, kako bi katera koli

zbirka lahko funkcionirala brez ustreznega sistema, s katerim bi popisovali njeno vsebino. In nato še povezovanje teh zbirk, pa povezovanje knjižnic, izmenljivost podatkov, izvoz podatkov v druge sisteme in povezovanje v kak širši agregat bibliografskih podatkov, vse to je danes nekaj popolnoma samoumevnega. Po drugi strani pa je **katalog najprej in predvsem uporabniška izkušnja**. Most, preko katerega mora nekdo, ki išče gradivo oziroma podatke, prečkati relativno veliko gmoto podatkov, da dospe do konkretnega rezultata. In glede tega, kakšen je ta most, kako veliko mitnino je potrebno plačevati,

od česa je odvisna uporabniška izkušnja, kaj vse vpliva na to in kje točno smo glede naših katalogov, na ta vprašanja odgovarja zbornik *Catalogue 2.0*.

Problem, ki se zastavlja, pa je vendarle sledeč: pri izgradnji, obliki, kvaliteti in funkcionalnosti knjižničnega kataloga žal zadeva ni takšne narave, da bi lahko zamahnili z roko, češ, saj bo že nekako. Nikakor. Knjižnice že dolgo niso več – vsaj v veliko primerih – ekskluziven ponudnik informacij. Na vrata trkajo tudi drugi, predvsem splet, ki je v dvajsetih letih od nastanka prišel v fazo informacijskih gigantov, ki z zastrašujočim obsegom zaloge podatkov, dobrimi produkti, vključevalno politiko do uporabnikov in ogromno znanja, zna uporabnika obleči od nog do glave. Pravzaprav ne trka več. Sedi z nami pred kaminom v dnevni sobi, pije čaj in čaka na stranke. Zbornik *Katalog 2.0* si lahko predstavljate kot iztočnice za pogovor pred tem kaminom. Kako lahko torej v 2013 govorimo o knjižničnem katalogu?

Zbornik je sestavljen iz predgovora, uvoda in osmih prispevkov. Ni predolg, skupaj nanese okoli 200 strani in omogoča **pogled na probleme kataloga z različnih perspektiv**. Najprej je tu prispevek, ki pogleda z vidika uporabnika in vprašuje, kaj v resnici glede tega menijo oni. Avtorica **Anne Christensen** je v prispevku uporabila svoje izkušnje, ki jih je pridobila z izgradnjo *Beluge*: kataloga nove generacije za univerze v Hamburgu.

Sledi prispevek s tehnične perspektive, ki odgovarja predvsem na vprašanja, **kako lahko**

v tehničnem oziru poskrbimo za boljšo izkušnjo, ki vključuje tudi funkcionalnosti predlogov iskanja in vključevanja faset. V zborniku tako s predgovorom kot tudi s prispevkom sodeluje znani **Marshall Breeding**, ki je na podlagi nekaterih evropskih knjižnic in projektov prikazal pregled uporabe sodobnih tehnoloških rešitev za izboljšavo katalogov.

Zbornik se ukvarja tudi s tem, **kako se spopasti s trendom uporabniškega premika od namizja do mobilnih zaslonov**. Dotakne se tudi vprašanja, kako bi lahko sodobni katalog integrirali z metodo funkcionalnih zahtev za bibliografske zapise (FRBR), tudi na praktičnem primeru (Open Vlacc, Belgija).

Kar nekaj pomembnih poudarkov je tudi v prispevku **Emmanuelle Bermès**, ki govori iz naslova semantičnega spleta in **terja premik od motrenja kataloga do mišljenja podatkov**, na način, da je potrebno osvoboditi bibliografske podatke in jih dati v rabo, v velik bazen z drugimi podatki, ki so na voljo »tam zunaj«. Vse le v smeri, da je največja dodana vrednost tega početja v **ponovni rabi knjižničnih podatkov, ki pa ni več omejena na knjižnico kot tako**.

Prispevek je dodala tudi bivša podpredsednica OCLC, **Karen Calhoun**, ki je katalog 2.0 postavila v kontekste bibliografske kontrole, vzajemnih kataložnih sistemov in odprtega dostopa. Postavila je tudi preprosto vprašanje, **ali je katalog 2.0 sploh katalog**. Zadnji prispevek, po besedah urednice zbornika, **Sally Chambers**, vse to

zelo dobro obkroži s pregledom sprememb, kakšno vlogo je nosil in jo nosi knjižnični katalog.

Izjemno zanimivega branja je torej dovolj. Ne gre za branja, ki bi nenehno sprožala prikimavanje in prav tako ne takšna, ki ne bi vsakemu knjižničarju, ki mu vendarle je mar, zbudila pohlep po spoznavanju novih priložnosti, ki jih ponujajo sodobne tehnologije in jih predvsem terjajo sodobni uporabniki. Najbolje se je pravzaprav izrazila urednica sama, ko je dejala, da se kot knjižničarka boji, da bi *popolno prijateljstvo s spletom peljalo k izgubi posebnih znanj in bibliotekarske strokovnosti, še posebno na področju kataloga in bibliografske kontrole; vendarle pa se zaveda, da – če bibliotekarstvo kot stroka takšnega prijateljstva ne sklene – kmalu te stroke ne bo več*.

Predlog v branje je torej to pot predlog v premislek. In v opazovanje uporabnikov, kaj potrebujejo in zahtevajo. Kaj jim ponujajo drugi in kako jim ponujajo to, kar jim ponujajo. Ter predvsem, kako jim lahko čim več ponudimo mi. Zbornik *Katalog 2.0* je, kot rečeno, poln iztočnic za kvaliteten pogovor z vsemi, ki so pred tistim kaminom skupaj z nami.

Tomaž Bešter
Narodna in univerzitetna knjižnica

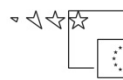
Center vseživljenjskega učenja ljubljanske urbane regije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

cdi univerzum

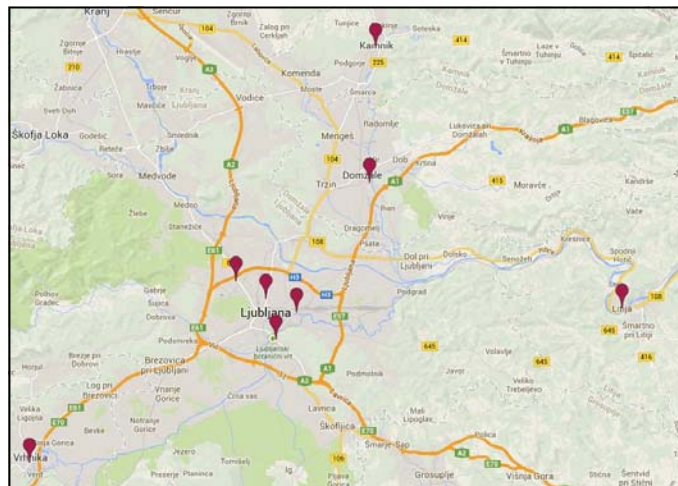

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Eden od namenov splošnih knjižnic je vključevanje v vseživljenjsko učenje. Mestna knjižnica Ljubljana (MKL) se je projektu Center vseživljenjskega učenja ljubljanske urbane regije (CVŽU LUR) pridružila, da bi v neformalno učenje vključili vse prebivalce regije, predvsem mlade, brezposelne, zaposlene in starejše. Približati smo se želeli prebivalcem iz okolij z neustrezno oziroma nezadostno ponudbo učenja ter geografsko in socialno odmaknjenim. Informirali smo jih o možnostih učenja in njegovih prednostih. Promovirali smo vseživljenjsko učenje in povezovali ponudbo s povpraševanjem.

V knjižnicah želimo učinkovito izboljševati razna funkcionalna znanja, znanja za samostojno življenje, znanja za izboljševanje kvalitete življenja ter znanja o državljskih pravicah pri odraslih osebah. Spodbujati želimo nove oblike izobraževanja in sodelovanja z uporabo sodobnih možnosti informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT). S pridobivanjem novih znanj želimo večati socialno vključenost in povezovanje državljanov. Knjižnice so primerno okolje, ki lahko vse to zagotovi najširšemu krogu prebivalstva.

Projekt CVŽU LUR sta financirala Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) ter Evropski socialni sklad. V Sloveniji je bilo ustanovljenih 19 regijskih Centrov vseživljenjskega

Slika 2: Zemljevid mreže Točk vseživljenjskega učenja v koordinaciji Mestne knjižnice Ljubljana

učenja. V ljubljanski urbani regiji (LUR) je sodelovalo šest partnerjev: CDI Univerzum – poslovodni partner, Univerza za tretje življenjsko obdobje, Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, Glotta Nova, MKL.

Na osmih Točkah vseživljenjskega učenja (TVŽU) smo v MKL izvajali dejavnost mentorstva pri samostojnem učenju, organizacijo izobraževanj in koordinacijo delovanja TVŽU v štirih knjižnicah v mreži MKL (Knjižnica Šiška, Knjižnica Bežigrad, Knjižnica Rudnik in Knjižnica Jožeta Mazovca) in v štirih knjižnicah LUR (Knjižnica Domžale, Cankarjeva knjižnica Vrhnika, Knjižnica Litija in Matična knjižnica Kamnik).

Točke v knjižnicah so koticiki, posebej namenjeni samostojnemu učenju, opremljeni z računalnikom z dostopom do spleta in učnimi gradivi.

Ob prvem obisku smo vsakemu udeležencu predstavili vseživljenjsko učenje, spletno učenje in gradiva, primerna za samostojno učenje. Opravili smo uvodni svetovalni razgovor, v katerem smo se pogovorili o njihovih željah in pričakovanjih, skupaj smo postavili cilje in določili stopnjo znanja. Spremljali smo njihov napredek in jih spodbujali pri doseganju zastavljenih ciljev. Največja prednost takega izobraževanja je prav individualni pristop k učenju. Pri mentors-

12

Slika 1: Tečaj risanja na Točki vseživljenjskega učenja v Knjižnici Domžale

tvu smo se tako lahko prilagajali željam in potrebam posameznikov.

K nam so prihajali tudi tisti, ki jim zaradi pomanjkljivega znanja ne ustreza skupinsko izobraževanje ali pa so imeli le posamezna vprašanja. Udeleženci so računalnike na TVŽU uporabljali tudi za pisanje seminarskih in diplomskih nalog, iskanje informacij o karieri in zaposlovanju. Za učenje tujih jezikov so uporabljali interaktivne računalniške programe.

Organizirali smo najrazličnejša skupinska izobraževanja, na katerih smo udeležence povabili, da utrdijo in poglobijo znanje z nadaljnjim samostojnim učenjem na Točkah in tako smo še dodatno promovirali vseživljenjsko učenje. Tudi mentorji so izvajali skupinska izobraževanja za udeležence: delavnice sproščanja, učenje nemščine, digitalna fotografija, delavnice znakovnega jezika.

Pripravljali smo brezplačna gradiva za samostojno učenje, namenjena pridobivanju novega in utrjevanju starega znanja. Gradiva vodijo posameznika skozi učenje in hkrati nudijo možnost preverjanja njegovega znanja.

Pri mentorstvu je bilo največ potreb po pridobivanju znanj s področja IKT. Večina udeležencev pri mentorstvu je bilo upokojevcev in brezposelnih. Na začetku projekta so se učile predvsem ženske, postopno pa so se za učenje odločili tudi moški (še vedno v manjšini).

Točke so pričele z delovanjem 1. 9. 2008. Od 1. 9. 2012 naprej so v okviru projekta CVŽU LUR delovale le še štiri Točke: v Knjižnici Šiška, v Knjižnici Bežigrad, v Knjižnici Jožeta Mazovca in v Knjižnici Rudnik. 31. 8. 2013 se je projekt zaključil.

Ponudili smo izobraževanje na številnih področjih:

- računalništvo/IKT,
- potopisna predavanja,
- tuji jeziki,
- ustvarjanje,
- branje,
- iskanje zaposlitve,
- osebostna rast (vzgoja, komunikacija, medosebni odnosi, stres, sproščanje, spomin),
- zdravje,

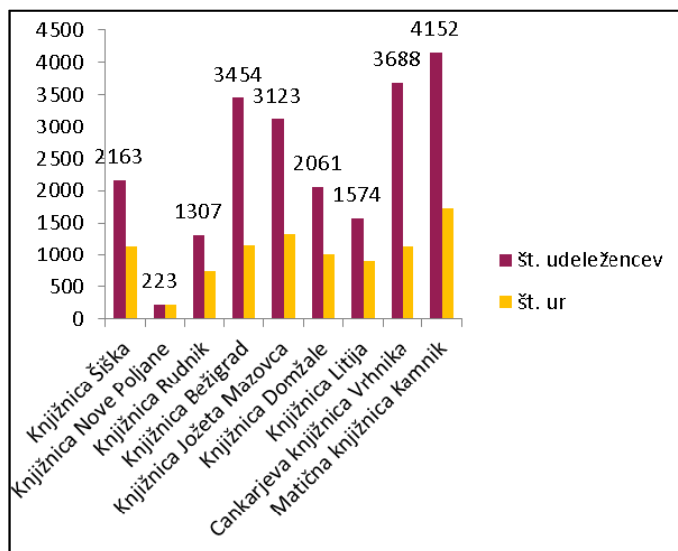
- šah,
- poljudna predavanja,
- film, gledališče.

KAZALCI USPEŠNOSTI

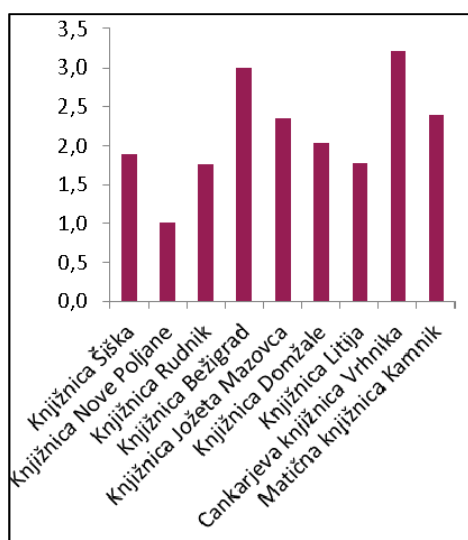
Načrtovano število udeležencev na vsaki TVŽU je bilo 1200 (pet let delovanja) oziroma 960 (4 leta delovanja), vse knjižnice so to presegle. V Preglednici 1 so prikazani skupni podatki o obisku pri mentorstvu in skupinskih izobraževanjih. Največ obiska so imele knjižnice s celoletnimi tečaji tujih jezikov. Mentorstvo je bilo bolj enakoverno zastopano. V marcu 2010 smo zaradi manjšega obiska TVŽU iz Knjižnice Nove Poljane prestavili v Knjižnico Rudnik.

Preglednica 1: Udeležba na TVŽU

	načrtovano	doseženo
št. udeležencev	8.400	21.745
št. ur učenja	10.080	9.376

Slika 3: Obisk na Točkah VŽU - primerjava po knjižnicah

Slika 4: Povprečni obisk na uro učenja

Zaradi številnih sprememb pogostosti mentorstva primerjava obiska med knjižnicami ni najbolj ustrezna, ob primerjavi povprečnega obiska pa razlike niso tako velike.

PREDNOSTI

- Zagotovili smo brezplačno neformalno izobraževanje za širok krog ljudi. Posameznikom, ki jim bolj ustreza individualno delo, smo pomagali pri premagovanju strahu in odpora do računalnika. Za širok krog udeležencev smo pripravili poučna izobraževanja, tečaje, predavanja in delavnice. Pridobljeno znanje jim je omogočilo večjo samostojnost, kvaliteto življenja in funkcionalno pismenost ter s tem tudi socialno vključenost.
- Dejavnost je v okolju zelo lepo sprejeta, povsod je veliko obiska, pozimi bi lahko organizirali še dodatne termine. Udeleženci so bili zadovoljni z mentorstvom, prijaznostjo, potrpežljivostjo, pohvalili so vse mentorje, ki so delali.
- Knjižnice so prebivalcem ponudile dodatno storitev, ki je zapolnila predvsem nišo individualnega dela z obiskovalci.
- Projekt je omogočil financiranje dela izobraževanj, ki jih organizirajo knjižnice.

POMANJKLJIVOSTI

- Mentorstva so se udeleževali predvsem starejši zaradi učenja osnov računalništva. So veliko bolj motivirani kot druge ciljne skupine (npr. brezposelni). Zaradi navodil MIZŠ o številu udeležencev in ceni izobraževanj smo

organizirali taka izobraževanja, ki so bila zanimiva za širši krog obiskovalcev. Brezposelni se raje udeležujejo formalnih izobraževanj, saj jim potrdilo o udeležbi bolj koristi pri iskanju zaposlitve. Prilagajali smo se tudi željam in potrebam posameznih knjižnic.

- Na TVŽU je mentor prisoten samo enkrat tedensko ali celo na 14 dni, zato se večina udeležencev ni učila samostojno, ker ni bilo zagotovljene pomoči. Ostali zaposleni si večinoma niso mogli vzeti časa za tiste udeležence TVŽU, ki so potrebovali več pomoči.

V sklopu izobraževanja odraslih (Borza dela, Borza znanja, Središče za samostojno učenje) bo MKL tudi po zaključku projekta CVŽU LUR nadaljevala z mentorstvom na vseh štirih TVŽU v knjižnicah v svoji mreži. Izvedli smo uvajalne programe za mentorje v štirih knjižnicah regije, kjer ni več prisotnega mentorja.

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Mateja Lesar
Mestna knjižnica Ljubljana
mateja.lesar@mkklj.si

PREDSTAVLJAMO

Bibliotekarka Špela Pahor je prejela Murkovo priznanje

14

Za dosežke na področju etnologije Slovensko etnološko društvo posameznikom, skupinam ali ustanovam že več let podeljuje Murkove nagrade, priznanja in listine. Poimenovali so jih po literarnem zgodovinarju in etnologu Matiji Murku (1861–1952).

Med prejemniki Murkovih priznanj za preteklo leto je tudi bibliotekarka Špela Pahor, etnologinja in knjižničarka zaposlena v Mestni knjižnici Izola, za

kontinuirano in dolgoletno etnološko delo s katerim si prizadeva tako za uveljavitev kot promocijo etnologije v slovenskem prostoru.

Komisija pod vodstvom prof. dr. Janeza Bogataja je posebej poudarila njeno zanimivo in odmevno prepletanje etnološkega in bibliotekarskega znanja pri vodenju različnih dejavnosti in študijskih krožkov v knjižnici, »kar je odličen primer vsem, ki niso neposredno zaposleni na

etnoloških področjih, pa vendar uspešno združujejo in uporabljajo etnološka znanja«.

Špela Pahor s svojim delom v knjižnici skrbi za širjenje bralne kulture (knjižne uganke, pripovedovanje pravljic, razstave potopisnih in etnoloških publikacij itd.), za bogatenje znanja o lokalni kulturni dediščini in kulturi različnih narodov in ljudstev. Pravljичne in druge bibliopedagoške ure pripravlja in vodi za otroke iz vrtcev in šol ter za

otroke in odrasle s posebnimi potrebami. Že več let sodeluje tudi z društvom za cerebralno paralizo »Sonček« iz Kopra in z Varstveno delovnim centrom Koper; varovancem enkrat mesečno pripoveduje pravljice in jih preko Bralne značke za VDC spodbuja k branju. K sodelovanju s knjižnico je pritegnila različne umetniške in obrtne ustvarjalce ter zbiratelje. Z njimi v kotičku ustvarjalnosti v knjižnici pripravlja razstave in jih predstavlja javnosti.

Za uspešno bibliotekarsko in etnološko delo v Mestni knjižnici Izola je že prejela nagrado UNICEF-a za odlično izpeljan projekt *Spoznavajmo otroke sveta* (2006) in posebno priznanje Andragoškega centra Slovenije za izjemne strokovne in promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih, za svoje dolgoletno mentorsko delo pri vodenju etnoloških študijskih krožkov (2008).

Etnološko in domoznansko je dejavna tudi z zbiranjem življenjskih zgodb prebivalcev Isole, Lucije, Strunjana in Pirana. Z novinarko Radia Trst A, Lore-dano Gec, pripravlja priljubljene oddaje *Istrska srečanja* (doslej sta jih pripravili več kot 50), kjer predstavlja zanimive domačine in s tem razširja zavest o etnološki in kulturni dediščini slovenske Istre.

Veliko tudi objavlja in prevaja. Poleg pisanja člankov in strokovnih prispevkov za različne časopise in zbornike, je kot zbirateljica, urednica ali avtorica spremne besede sodelovala pri različnih knjigah. V sodelovanju z Nado Morato sta izdali knjigo *Mrak eno jutranja: štorje iz Slovenske Istre* (Kmečki glas,

Slika 1: Špela Pahor ob prejemu nagrade (foto: Alenka Čas)

2002), napisala je spremno besedo h knjigi Tatjane Ploj, *Stare piranske pripovedke - Antichi racconti piranesi* (Piran, samozal., 2002), skupaj z nečakinjama Andrejo in Matejo Pahor je zbrala in uredila pripovedke, ki jih je napisal njen oče Miroslav Pahor, izšle so pod naslovom *Moja nona pripoveduje: kraške pripovedke* (Lepa beseda, 2008), z Dorino Beržan pa sta izbrali in uredili pesniško zbirko izolskih pesnic *Bilke v burji - Fuscilli nella bora* (Mestna knjižnica, 2011). Na podlagi njenega diplomskega dela *Po poti nekaj življenj - življenjske zgodbe kot vir za preučevanje načina življenja v Piranu*, je izšla knjiga *Srečanja v Piranu - življenjske pripovedi prebivalcev Pirana* (Mestna knjižnica Piran, 2007). Leta 2011 je izšla njena druga knjiga življenjskih pripovedi, *Srečanja*

v *Piranu 2* (Zavod Mediteranum Piran). Pričakujemo tudi nadaljevanja, saj z zbiranjem zgodb neutrudno nadaljuje. Prevaja najrajši ljudske pravljice. Izšle so že brazilske ljudske pravljice (*Krakajoči papagaj*, Založniški atelje Blodnjak, 2012), prevedene pa ima še filipinske, židovske, nigerijske, senegalske in ljudske pravljice z vsega sveta.

Špeli Pahor so že zaploskali etnologi v Tolminu, kjer je potekala podelitev priznanj, pridružujemo se jim tudi knjižničarji.

Ksenija Petaros Kmetec
Mestna Knjižnica Piran

20-letnica delovanja borze znanja

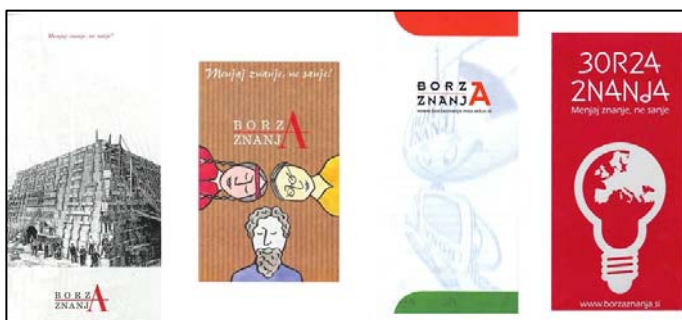
Letošnji tretji december v Mestni knjižnici Ljubljana (MKL) ni bil le ta veseli dan kulture, ampak tudi ta veseli dan učenja in izobraževanja. Namreč 3. decembra 1993 je v takratni Delavski knjižnici, eni od predhodnic današnje MKL, odprla svoja vrata Osrednja borza znanja. Da bi obeležili uspehe in dosežke v dosedanjem delovanju ter si zaželeli uspehov tudi v prihodnje, smo se 3. decembra zbrali na praznovanju vsi, ki ustvarjamo borzo znanja – sodelavci iz Mreže borz znanja, ponudniki in iskalci različnih znanj, financerji in snovalci projekta.

Borza znanja s svojo 20-letno tradicijo menjave znanja pomembno sooblikuje kulturo vseživljenjskega učenja v Sloveniji in tudi dejavnosti vseživljenjskega izobraževanja v naših knjižnicah. Tokratni prispevek bomo namenili predstavitvi splošnih značilnosti in konkretnih dosežkov slovenske borze znanja v njeni 20-letni tradiciji.

Začetki borze znanja

Najprej je bila praksa tisočletij, v katerih se je človek nenehno učil z opazovanjem, s posnemanjem, s poskusi in z napakami, s svojimi izkušnjami in z nasveti drugih ljudi. Tako se je razvila ideja o informacijskih središčih, ki bi spodbujala neformalno izmenjavo najrazličnejših znanj in informacij med ljudmi in jim pri tem pomagala. V osemdesetih letih je v Chicagu nastala ustanova »The Learning Exchange« in po njenem zgledu je Andragoški center Republike Slovenije leta 1992 razvil projekt Borza znanja. Dvom, ali bodo Slovenci sprejeli tovrstno obliko učenja, se je razblinil že ob prvih navdušenih odzivih uporabnikov. Osrednji Borzi znanja v Ljubljani kot prvi delujoči, so se do sedaj pridružile še borze znanja v Mariboru, Novem mestu, Izoli, Murski Soboti, Škofji Loki, Ptujju, Celju, Postojni, Novi Gorici in Žalcu.

16

Slika 1: Grafična podoba borz znanja skozi čas

Slika 2: Utrinek iz ustvarjalne delavnice Borze znanja Maribor (foto: Zorislava Tavčar)

Slika 3: Utrinek iz tečaja kitare Borze znanja Ljubljana (foto: Edita Flegar)

Borze znanja so informacijska središča, kjer zbiramo in posredujemo podatke o tistih, ki določena znanja iščejo in o drugih, ki ta znanja ponujajo. Ponudbo in povpraševanje v borzi znanja sestavljajo najrazličnejša znanja, vedenja, veščine, spretnosti in informacije. Borze znanja so tako prostor plemenitenja in izmenjave znanja. Ta prostor udeležencem nudi možnost, da svoje znanje predstavijo ali poiščejo v obliki delavnic, razstav, tečajev, predavanj, individualnega ali skupinskega dela z drugimi iskalci in ponudniki. In da v informacijskih servisih dobijo informacije o iskalcih in ponudnikih, ki imajo podobne interese.

S svojo neformalnostjo in neformaliziranostjo se borza približuje različnim ciljnim skupinam in s svojimi člani predstavlja pomemben korak k družbi znanja. Neformalne povezave med člani omogočajo in spodbujajo medgeneracijsko in medkulturno učenje. Učne vsebine ponudb in povpraševanj na borzah znanja pokrivajo vsa področja človeškega znanja. Aktivnost v borzi znanja je tako koristna in dobrodošla za vsakega našega in vašega uporabnika, člana, udeleženca, učenca ali kakorkoli udeleženca učnega procesa imenujemo. S široko paleto vsebin, ki jih ponujamo, omogočamo splošno neformalno izobraževanje in preko tega vplivamo tudi na dvig izobrazbene ravni in usposabljanje za potrebe dela.

Borza znanja Izola deluje kot pomemben povezovalni člen na področju spodbujanja vseživljenjskega učenja v Izoli in širše na slovenski Obali. Edinstvenost projekta borze znanja je, da borza znanja deluje razvojno in v lokalnem okolju išče, spodbuja in beleži posebna, nevsakdanja znanja, spretnosti in veščine posameznikov. Borza znanja Izola z brezplačnim dostopom do »človeških virov znanja« skrbi za bogatenje družbe znanja, posameznikov lasten osebni in profesionalni razvoj. Na opravljanje naše dejavnosti gledamo s ponosom, saj pripadamo ambasadorjem širjenja informacij in znanja med ljudmi. Z gotovostjo lahko trdimo, da je izolska Borza znanja je postala sodobno kulturno, izobraževalno, komunikacijsko in socialno središče, kjer vseskozi promoviramo in uspešno uresničujemo dejavnosti vseživljenjskega učenja, kjer gradimo na znanju temelječo družbo in uspešno lokalno skupnost.

Ksenija Orel, Borza znanja Izola, Mestna knjižnica Izola

Slika 4: Izjava izolske borznice Ksenije Orel

Delo borz znanja tako sovпада tudi s prioriteta-mi in usmeritvami Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih. Borza znanja je vpeta tudi v širši evropski koncept politike izobraževanja odraslih kot je opredeljena v Memorandumu o vseživljenjskem učenju, Lizbonski deklaraciji, Akcijskem načrtu za izobraževanje odraslih in drugih.

Mreža 11-ih borz znanja ponuja možnost sodobnega, drugačnega, zanimivega in edinstvenega učenja ter druženja. Kot svojo pot za pridobivanje novega znanja in delitve znanja z drugimi jo je izbralo skoraj 19.000 ponudnikov ter iskalcev znanja. Ti naši uporabniki, enkrat v vlogi učencev, drugič v vlogi učiteljev, s svojim delom kažejo, da je skupaj z drugimi izobraževalnimi oblikami borza znanja stopnička na poti do našega skupnega cilja: vseživljenjskega učenja za vse in vsepovsod.

Mreža borz znanja v Sloveniji

V Sloveniji imamo tako trenutno 11 borz znanja, ki združujejo skupno 19.000 članov, več kot 10.000 ponudb različnih znanj in dobrih 23.000 povpraševanj po znanjih in v 20-ih letih smo

med člani ustvarili skoraj 50.000 povezav. Dve od borz znanja delujeta v splošnih knjižnicah – poleg Osrednje borze znanja v Mestni knjižnici Ljubljana še Borza znanja Izola v Mestni knjižnici Izola. Borza znanja Novo mesto deluje v Razvojno izobraževalnem centru Novo mesto, Borza znanja Murska Sobota gostuje na Ljudski univerzi Murska Sobota, na lokalnih ljudskih univerzah gostujejo tudi Borza znanja Ptuj, Borza znanja Celje, Borza znanja Nova Gorica in Borza znanja Žalec. Borza znanja Postojna gostuje v Zavodu znanje, Postojna. V Škofji Loki borza domuje v Izobraževalnem centru Freising, v Mariboru pa v Evropskem poslovno izobraževalnem središču DOBA.

Borza znanja deluje tudi v virtualnem okolju, in sicer preko svoje spletne strani: www.borzaznanja.si, kjer so objavljena vabila na delavnice, razstave, predavanja, fotoreportaže iz dogodkov, splošne informacije o slovenskih borzah znanja in tudi možnost vpisa v bazo ponudnikov in iskalcev.

Borze znanja pa se velikokrat predstavljamo tudi izven svojih prostorov – organiziramo kakšne dejavnosti na prostem, se udeležimo festivalov in sejmov, kot so Študentska arena, Festival za tretje življenjsko obdobje in drugih, kjer k sodelovanju vabimo nove uporabnike.

Vse to omogočajo naši financerji – v prvi vrsti in v največjem obsegu Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, institucije, v katerih delujejo borze znanja, občine v katerih delujejo te institucije, ter različni sponzorji in podporniki, predvsem pa člani in članice borze znanja.

Člani in članice borz znanja

Največje bogastvo borze znanja so njeni člani. Borza znanja deluje za njih in zaradi njih. So pisana družčina: iskalci in ponudniki najrazlič-

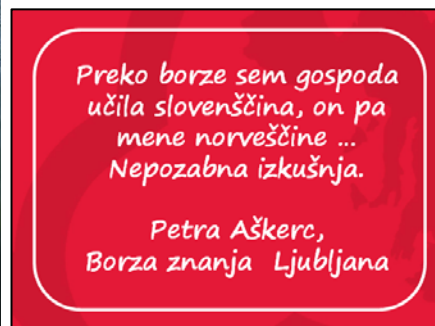
Slika 5: Razpršenost borz znanja po Sloveniji

Slika 6: Skupinska fotografija na promocijskem dogodku Mreže borz znanja *Sejem znanja Izola 2011* (foto: Veronika Rijavec)

Slika 7: Dejavnosti Borze znanja Novo mesto na prostem (foto: Anita Jakše)

Slika 8: Izjava ene od članic Borze znanja Ljubljana

nejših znanj, od pletenja, petja, fotografiranja, slikanja, matematike in fizike, pa do bruhanja ognja, popravljanja koles, nasvetov za pisanje pravljič ter krotanja pitonov in udavov, ležanja na žeblih in plesanja tanga. Naši člani so tako mladi in stari, bolj in manj izobraženi, redni in občasni uporabniki, računalniški »giki« in začetniki v računalništvu, poliglotti in nepoznavalci tujih jezikov, mojstri rokodelstva in umetnosti in tudi takšni z dvema levima rokama. Predvsem pa skupaj z nami sledijo ideji: menjaj znanje, ne sanje!

Med člani borze znanja je tudi veliko takšnih, ki nastopajo predvsem v vlogi iskalcev znanj in ti so pogosto obiskovalci razstav, delavnic, tečajev in predavanj, ki jih organizirajo in izvajajo naši ponudniki znanj. Običajno so tudi v zasebnem življenju zelo aktivni promotorji borze znanja in tako k vključitvi spodbudijo veliko svojih prijateljev in znancev.

Praznovanje 20-letnice delovanja

20-letnico delovanja borze znanja smo praznovali v MKL, v okviru katere deluje Osrednja

18

Slika 9: Nagovor mag. Jelke Gazvoda na praznovanju (foto: Ingrid Verdnik Pal)

borza znanja. Prvi del praznovanja so z nagovori zaznamovali mag. Jelka Gazvoda, direktorica MKL, dr. Zoran Jelenc, idejni pobudnik borze znanja, mag. Andrej Sotošek v imenu Andragoškega centra ter mag. Katja Dovžak v imenu Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

V osrednjem delu so svoje izkušnje z menjavo znanja in poglede na borzo znanja delili izbrani člani borze znanja. Z glasbenimi nastopi so dogodek obeležile udeleženke začetnega tečaja kitare, ki je potekal pod mentorstvom članice borze znanja Ljubljana, Nine Novak Oiseau. Praznovanje smo zaključili z druženjem ob torti, več utrinkov iz dogodka si lahko ogledate na spletni strani borze znanja (www.borzaznanja.si).

Za nazaj in za naprej

V 20-ih letih se je nabralo veliko posameznikov in skupin, organizacij in institucij, ki smo pomembno soustvarjali ali soustvarjamo zgodbo borze znanja. Za njeno srčnost in širino gre zasluga vsem borznikom na posameznih borzah znanja, ki zvesto spodbujajo filozofijo »menjaj znanje ne sanje!«. Za finančno podporo tej tradiciji pa Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter ostalim financerjem, ki verjamejo v filozofijo menjave znanja. Ob tej priložnosti, za vse doseženo, za uspešno delo vsem začetnikom, vodstvom, sodelavcem in zunanjim sodelavcem, partnerjem, financerjem, borznikom in borznicam, tehničnemu osebju, predvsem pa članicam in članom borze znanja, ponudnikom in iskalcem različnih znanj – hvala in pohvala.

Simona Šinko
Mestna knjižnica Ljubljana
simona.sinko@mklj.si

Japonska Tomaža Hožiča v MKI

V začetku novembra smo v okviru Študijskega krožka *Svet v dlaneh – skozi druge kulture spoznavamo sebe* v Mestni knjižnici Izola gostili Tomaža Hožiča, ki nam je predstavil Japonsko skozi tri letne čase: jesen, zimo in pomlad. Spoznali smo utrip nekaj najbolj znanih japonskih mest: nekoč cesarski mesti Nara in Kyoto, glavno mesto Tokyo s stolpnici, muzeji in parki, Osako in Himeji s svojima gradovoma ter tragični mesti Hirošima in Nagasaki, ki sta bili med drugo svetovno žrtvi atomske bombe. Predavanje o daljni deželi vzhajajočega sonca je napolnilo našo čitalnico in številni obiskovalci so z zanimanjem prisluhnili popotniku ter ga ob koncu večera še zasuli z vprašanji, na katera je rad odgovoril. Tomaža Hožiča smo nato prosili, da bi nam o svojem potovanju kaj povedal tudi za naš časopis.

MKI: Tomaž, bi se nam morda za začetek najprej predstavili? Od kod prihajate in kaj ste po poklicu?

TH: Najprej bi se rad zahvalil, da ste me povabili medse, da sem lahko predstavil svoj pogled in vtise s popotovanja po tej zanimivi deželi. Preživeli smo prijeten popotniški večer, ki mi bo še dolgo ostal v lepem spominu. Prihajam iz okolice Ljubljane, kjer živim nedaleč od slikovitega Zbiljskega jezera. Po izobrazbi sem informatik in učitelj, sedaj pa ravnokar začemjam stopati po samostojni podjetniški poti s področja izobraževanja in fotografije, zato je vsak moj dan še toliko bolj zanimiv in razgiban.

MKI: Vaša velika ljubezen je fotografija, poleg te pa tudi potovanja. Zakaj ste se odločili prav za potovanje na Japonsko, ki ste jo obiskali kar trikrat?

TH: Drži, fotografija je moja strast, s katero sem se v preteklosti kar intenzivno ljubiteljsko ukvarjal in v zadnjem času se bom po določenem premoru zopet vse bolj in bolj. Tega se zares veselim. V 80. letih, pri rosnih šestnajstih sem si optal

nahrbtnik in prvič samostojno odšel na daljšo pot, takrat za 14 dni na skrajni jugovzhod Srbije. Dogodivščino sem ponovil pri sedemnajstih. Nisem popotnik v običajnem pomenu besede, ker ne potujem prav pogosto, izjema je Japonska, kamor sem se leta 2009 in potem 2010 intenzivno vračal in jo obiskal vsakič za 14 dni. Ker sem si vse poti financiral sam, žal niso mogle trajati dlje. Zakaj prav Japonska? Kot srednješolec sem se navduševal, predvsem zaradi v 80. letih takrat zelo priljubljene nanizanke Shogun, nad samuraji, običaji in deželo nasploh. Kot sem kasneje izvedel, se nadaljevanka ni prav posrečeno držala zgodovinskih dejstev, pa vendar. Kasneje, nekje leta 2004 sem se ob ogledu dokumentarnih filmov, ki so bolj strokovno prikazali različne vidike Japonske, spomnil na srednješolske dni. Leta 2009 so se želje in predvsem finančne zmožnosti končno »ujele« in končno sem lahko obiskal Japonsko. Toliko je zanimivega za videti in doživeti, da se bom v prihodnje nedvomno vračal, jo še podrobneje raziskoval in spoznano delil s podobno radovednimi.

MKI: Dobro poznate tudi zgodovino Japonske, posameznih mest in cesarstev, nastanek japonskih pisav hiragane in katakane, nekatere legende o samurajih in druge zanimivosti. Ste se pred odhodom pripravljali na potovanje tudi z branjem literature in brskanjem po spletu?

TH: Ne bi mogel trditi, da omenjena področja podrobno in strokovno poznam, trudim se pa spremljati čim bolj strokovne vire. Vsak dan se kaj novega naučim, saj sem že pred odhodom spremljal in tudi sicer spremljam in raziskujem različne starejše in sodobne vire, tako japonskega, kot tudi angleškega, nemškega in seveda slovenskega izvora. Splet, knjige, revije, časopisi, novejši dokumentarni filmi idr. Pomagajo mi tudi stiki z japonskim osebjem veleposlaništva Japonske

v Sloveniji. Imam sicer tehnično izobrazbo, kot geološki tehnik tudi naravoslovno, a hkrati me zanima jo tudi ostali vidiki Japonske. Veseli me raziskovati različne vidike in si širiti obzorje. Starejši kot sem, s ponižnostjo in skromnostjo spoznavam in se zavedam, kako malo vem, ne le o Japonski. To me spodbuja, da bi vedel vse več in več.

MKI: S katerega letališča ste odpotovali? Koliko časa traja let? Kakšen denar imajo Japonci?

TH: Odpotoval sem kar z Brnika, ker je bila letalska karta izjemno ugodna in povrh je omogočala polet skorajda z domačega praga, če lahko tako rečem. Očitno mi je bilo tako namenjeno. Najprej sem letel do Pariza (CDG) in od tam do Osake oziroma letališča Kansai, ki je na umetnem otoku 4 km pred Osako. Let iz Pariza do Osake traja slabih 12 ur, v obratni smeri slabo uro dlje. Kljub temu, da lahko marsikje plačujemo s kreditnimi karticami, je zelo priporočljivo imeti pri sebi dovolj lokalne valute, se pravi jenov (¥). Japonska je še vedno dežela, kjer se najlaže plačuje z gotovino.

MKI: Kje pa ste po prihodu prenočevali in se prehranjevali? Kakšnih prevoznih sredstev ste se posluževali?

TH: Moje prvo prenočišče je bil t. i. ryokan in je zares pravo doživetje. Imel sem sobo velikosti okoli 2,5 krat 3 metre, ležišče je bilo kar na t. i. tatamiju, to so položene tanke preproge iz riževe slame na katere damo t. i. futon oziroma po domače neko tanjšo žimnico, ki jo zjutraj pospravimo ali pa kar pustimo razgrnjeno. Na tatami smemo stopiti le bosi ali v nogavicah. Kopalnica je bila skupna za vse goste ryokana, a jo je prvi seveda imel zase. Najprej se temeljito čistimo od glave do nog in potem se lahko najpogumnejši namaka v kadi, napolnjeni z vodo temperature 42 stopinj Celzija. Tako vročih kopeli nismo navajeni in tudi jaz

sem potreboval kar nekaj časa, da sem se za silo privadil. Prehranjeval sem se pretežno z ulično prehrano, ki je sveža, okusna in seveda cenejša, da ni preveč obremenila mojega proračuna. Soba, udon, yakitori, okonomiyaki, gyu-don so pretežno sestavljali moj jedilnik. Seveda tudi kakšen riž s curryjem (kare-raisu), slastna je bila tudi jegulja oziroma una-don. Na japonskem bomo pravzaprav na vsakem koraku uživali v raznovrstni, sveži in okusni hrani. Za večje razdalje, med Tokyom, Osako, Hirošimo in Nagasakijem ter jugom otoka Kyushu, je bil najboljša izbira t. i. Sinkansen, ponos japonskih železnic. Je najbolj varna vrsta vlaka na svetu, brez nesreče s smrtnim izidom, izjemno udoben, točen in hiter. Največja hitrost je okoli 300 km/h. Uporabil pa sem tudi lokalne hitre vlake, običajne vlake, podzemno železnico, avtobus, taksi in včasih tudi kolo.

MKI: Za lažje sporazumevanje ste se naučili tudi nekaj osnovnih fraz v japonščini. Na ulicah ste seveda slišali samo japonščino. Tudi napisi so v njihovih pisavah. Vse to se vam je moralo zdeti zelo nenavadno. Kako pa Japonci poskrbijo za to, da bi se tuji popotniki znašli v njihovi deželi?

TH: Osnovne fraze, kot so »oprostite«, »hvala«, »prosim«, »da«, »ne«, »izvolite«, »okusno je«, »hvala za jed« in predvsem »oprostite, vas smem fotografirati?« so mi omogočale, da sem vzpostavil bolj človeški stik. Zares so veseli, predvsem kuharji in osebje, ko pohvalimo okusnost in se zahvalimo za jed. Na železniških postajah in vlakih ter podzemni železnici so navodila tako v japonščini, kot tudi v angleščini, prav tako napovedi po zvočnikih. Označbe so enkratne in pravzaprav ni možnosti, da bi se izgubili. Če se to slučajno zgodi, nam bo prijazno osebje, ki sicer ne zna tako dobro angleško kot mi, pomagalo. Če se med raziskovanjem mesta izgubimo nekje na »površju«, se lahko kadarkoli obrnemo na policista, ki stoji pred majhno hiško, t. i. koban, in iz nje potegne zemljevid

z rdečo piko kjer zraven piše »You are here«. Potem je le še stvar ustno-ročnega sporazumevanja, da skupaj poiščemo pravo pot do cilja.

MKI: Čeprav ste na ulicah srečevali evropsko oblečene ljudi, pa ima Japonska čisto drugačno kulturo kot jo imamo v Evropi. Kaj vas je ob prihodu v to deželo najbolj presenetilo?

TH: Na kratko povedano, vse. Vse razen omenjenega in poznanega oblačjenja. Do tedaj povsem nepoznano okolje s svojo pisavo, zvoki, podobami, hrano, prometom, oznakami, jezikom, arhitekturo, muzeji, svetišči, templji, vrtovi, kopališči, načinom bivanja, pokopališči, načini zabave, načinom dela in nudenja storitev ter običaji.

MKI: Podzemne železnice niso samo proge in postajališča za čakajoče, pač pa so pod zemljo tudi mnoge restavracije in trgovine. Med mestnimi stolpniciami so posejana miniaturna pokopališča. Avtomobile in kolesa prebivalci parkirajo kar v nadstropjih. Muzeji so interaktivni in na različne načine omogočajo obiskovalcem izkustveno doživeti zgodovino. Japonci so zgradili umeten otok iz smeti. Ste morda opazili še kaj takega, kar se vam je zdelo zanimivo in kar bi lahko posnemali tudi pri nas?

TH: Vse to in še mnogo več. Če za trenutek odmislimo vso tehniko, tehnologijo in ostale rešitve, bi najraje izpostavil predvsem nekaj. Bojim se, da jih nikoli ne bomo dosegli na ravni spoštljive medosebne komunikacije, četudi se veliko trudimo, seveda v lastnem okolju, ki ima svojo »zgodovino«. Na Japonskem je kupec res kralj in lahko prav uživamo. Po drugi strani je takšna skrb za stranko zelo velika odgovornost za vse, ki se trudijo stranki ustreči. Vsega ne moremo prenesti v lastno okolje, a če bi le nekatere elemente te medosebne komunikacije »posvojili«, bi nam bilo v teh časih, polnih negotovosti in osebnih stisk, marsikdaj lepše bivati.

MKI: Rekli ste tudi, da so ulice zelo čiste, da nihče ne odvrže na

tla niti papirčka, niti cigaretne ogorka, čeprav je to dežela kadilcev. Da pa se po ulicah sprehajajo srne in srnjaki, ki zaidejo celo v kakšno trgovino.

TH: Seveda sem zelo posplošil in seveda sem našel, sicer po vztrajnem iskanju, tudi jaz kakšen papirček na tleh, ali bolj slabo zaprt smetnjak, pa vendar. S težavo sem našel smetnjak, a enako težko tudi odvržene smeti. So izjemno disciplinirani in pod častjo jim je smetiti po tleh. Če na poti kupijo hrano, potem embalažo nosijo v torbi(ci) ali vrečki in odvržejo v smetnjak, ko naletijo nanj. V nasprotnem smeti nesejo domov. Ločevanje odpadkov in reciklaža sta pri njih na zelo visoki ravni, kar je tudi nuja, saj hkrati proizvedejo zelo veliko smeti. To pa zato, ker se pogosto vsak izdelek, četudi posamezen sadež, zavije vsaj enkrat, če ne celo dvakrat. A so zelo iznajdljivi in umetni otok Odaiba, ki je v tokijskem zalivu, je nastal ravno tako, da so navozili smeti in usedline zaliva. Kakšen ogorek se vseeno še kje najde. Prva cesarska prestolnica Nara je zares nekaj posebnega. Tudi zato, ker se srne in jeleni, ki veljajo za svete živali, lahko gibljejo prosto po parkih, tako zaidejo tudi na ceste. Takrat se promet ustavi, a nihče se ne pritožuje, konec koncev so srne »svete«. Zares lepi prizori.

MKI: Omenili ste, da so ljudje zelo prijazni, ustrezljivi, vljudni in disciplinirani ter da ste se ob povratku težko spet navadili na našo grobost in sebičnost.

TH: Ob prihodu na Japonsko sta me povsem prevzeli njihova prijaznost in ustrežljivost. Suhoparni pojem »kakovost storitve« znajo udejanjiti z zelo človeško noto. Ob prihodu v prodajalno so me pozdravile vse prodajalke, kar je pri nas bolj redkost. Nevajen tega se sprva počutiš malce čudno, a hkrati počaščen. Ko sem prispel do blagajne, je gospa lepo pospravila izdelke v vrečko, podani bankovec je vzela z obema rokama in se priklonila ter mi vračilo denarja položila na dlan. Med tem ko sem pospravljala denarnico, je počakala in ni

sprejela druge stranke. Obrnil sem se, podal proti izhodu in zaslišal besede zahvale za nakup. Šele potem je bila na vrsti naslednja stranka. Ob vrnitvi domov sem predvsem v nakupovalnem centru zares opazil, da je vse zasnovano za hitrost, storilnost oziroma čim večjo »pretočnost«. Pozdrava na blagajni ni bilo, izdelki so drveli po klančini mize hitreje, kot sem uspel pospravljati v vrečko, bankovec mi je bil skorajda iztrgan iz rok, vračilo denarja je »poletelo« na kovinsko podlago, ni bilo zahvale in naslednji kupec je sodeloval pri tem divjem »postopku«, ker ne le da se mu je blagajničarka že posvetila (jaz sem že opravil svoje in sem bil tako rekoč »zaviralec« postopka), tudi sam se je pomikal v moj osebni prostor, kar mi je bilo skrajno moteče in po eni strani ponižujoče. Ko sem odšel na svež zrak, sem najprej pomislil: »Kam le sem prispeel? Želim nazaj na Japonsko!«

MKI: Japonci so znani tudi po tem, da so natančni in da veliko delajo. Fotografirali ste na primer mestno hišo, kjer je zaposlenih 14.000 uslužbencev in v kateri so bile še ob pozni nočni uri prižgane luči.

TH: Zares so natančni, točni, delavni in marljivi, a tudi po delu se zelo radi družijo. To pomeni, da se vrnejo domov zelo pozno ponoči in noč je lahko kaj kmalu prekratka za dober počitek. Na podzemni železnici se zares opazi mnogo ljudi, ki izkoristijo le nekaj minut za t. i. mikrospanec. Na spletu si lahko ogledamo posnetke izjemne utrujenosti, čeprav ni lepo ljudi slikati v teh okoliščinah. Sam sem naredil le eno takšno sliko ali dve, ki pa le prikazujeta omenjeno utrujenost, vendar do osebe vseeno na spoštljiv način. Gostota prebivalcev je največja prav v Tokiu in še posebno v ustanovah državne uprave. Omenjena zgradba je več kot le mestna hiša, je izjemna stavba, pravzaprav dve stolpnici, zasnovani od legende japonske arhitekture, arhitekta Kenzo Tange. Z okoli 35 milijoni prebivalcev mesto Tokyo in celotna prefektura še vedno predstavljata največjo metropolo na svetu.

MKI: Čeprav je Japonska bogata dežela, pa ima tudi svoje brezdomce. Kako poskrbijo za njih?

TH: Žal je globalna kriza udarila tudi Japonsko, ki je zelo bogata dežela in gospodarska ter finančna velesila. Trenutno je na tretjem mestu. Komaj si je opomogla od lastne finančne in nepremičninske krize devetdesetih let prejšnjega stoletja, že je udarila nova kriza, tokrat z izvorom v ZDA. Ravno tako kot pri nas imajo razdelilnice hrane. Brezdomci živijo odmaknjeno ob rečnih bregovih, pod mostovi ali v bolj odmaknjenih predelih parkov. Ne prosjačijo in niso vsiljivi. Okolica bivališč je pospravljena in, kot sem opazil, brez smeti.

MKI: Na Japonskem ste bili jeseni, pozimi in spomladi. Se boste tja naslednjik tja odpravili poleti?

TH: Seveda si želim doživeti tudi poletni čas, z mnogo festivali, ognjemeti, okusno sezonsko hrano in z vsem, kar sodi zraven. Tudi s precejšnjo vročino in vlago. Če bo to že prihodnjik? Bomo videli.

MKI: Obiskali ste predvsem največja in najbolj znana mesta. Se boste kdaj podali tudi na japonsko podeželje?

TH: Nedvomno in z veseljem. Japonska mesta so izjemno zanimiva, vendar je to le en pogled na tako veliko in raznoliko deželo. Japonska je zelo hribovita in gozdната dežela, prav tako kot Slovenija. Po velikosti je tako velika kot Nemčija in Slovenija skupaj, z veliko otoki, vulkani in širokim razponom podnebnih pasov.

MKI: Kakšne napotke bi dali nekemu, ki se odpravlja na Japonsko?

TH: Poleg povsem običajnih priprav bi svetoval, da pazimo na nekaj osnovnih določil. Ne jejmo na cesti ali med hojo, ne telefonirajmo in ne bodimo glasni na sredstvih javnega prevoza, na tatami stopajmo vedno le bosi ali v nogavicah, v javnih kopališčih se zares temeljito umijmo, preden se potopimo v skupni bazen. Pomaga, da pri umivanju opazujemo Japonce in storimo enako temeljito. Kopamo se brez oblačil, a ne skrbite: ženske in moški se kopajo ločeno. Pri jedi palčk ne zapičimo pokončno v skledo riža – to naredijo le na pogrebih. Tujcem seveda oprostijo marsikateri spodrseljaj, a vseeno se potrudimo po najboljših močeh. Povsem v redu je, če pri pitju juhe glasno srebramo oziroma srkamo, tako juho kot rezance. To pomeni, da nam je jed všeč in s tem pohvalimo kuharja, zato naj vam ne bo nerodno srebat. Prijaznost vas bo prevzela, ob povratku domov pa pričakujte težave pri aklimatizaciji na naše običaje.

MKI: Tomaž, še enkrat hvala za prijeten večer in za pogovor. Bi morda želeli sporočiti še kakšno misel za zaključek?

TH: Veleposlaništvo Japonske v Sloveniji organizira za ljubitelje japonske kulture in jezika marsikateri zanimiv dogodek, zato ste vabljeni spremljati napovednik dogodkov na njihovi spletni strani. Hvala vam za gostoljubje vaše knjižnice. Bralcem bi sporočil le še to. Obiščite Japonsko, ker bo doživetje zares lepo in nepozabno.

pogovarjala se je Špela Pahor
Mestna knjižnica Izola

Slika 1: Zlati paviljon

Slika 2: Lutka

Podvodni svet v MKI

Razstava podvodne fotografije Tihomirja Makovca in njegovo predavanje na to temo smo v Mestni knjižnici Izola organizirali v okviru študijskega krožka »Svet v dlaneh – skozi druge kulture spoznavamo sebe.« Študijski krožki so neformalna oblika izobraževanja odraslih, ki jo podpira Andragoški center Slovenije in jo v Mestni knjižnici Izola izvajamo že vrsto let. Ta oblika izobraževanja odraslih izhaja iz Švedske, kjer imajo že skoraj stoletno tradicijo študijskih krožkov, ki se jih udeleži skoraj vsak tretji odrasel državljan. Pravijo, da je skandinavska demokracija v veliki meri posledica delovanja študijskih krožkov. V študijskih krožkih se zbirajo odrasli ljudje, ki se želijo ob prijetnem druženju naučiti nečesa novega, obenem pa želijo kaj koristnega narediti za svoj kraj in za druge ljudi. Razširjeni so že po vsej Sloveniji in so priložnost za učenje, druženje in delovanje v okolju. Njihov cilj je promocija znanja, ki ga potrebujemo za razvoj in dejavno vključevanje v sodobno družbo in spodbuda za osebni razvoj posameznih udeležencev. V njih se obravnavajo najrazličnejše teme, zelo pogoste so tiste s področja ekologije, etnologije, zgodovine, tujih jezikov ... Po načinu dela študijske krožke delimo na tematske, tečajne, diskusijske in raziskovalne. Člani krožka se sestajajo vsak mesec in enakopravno sodelujejo pri načrtovanju in izvajanju krožka, mentor pa skrbi za koordinacijo dela in vodenje dokumentacije.

Navadno člani ŠK Svet v dlaneh enkrat mesečno pripravimo potopisni večer. Na teh večerih spoznavamo različne dežele, kamor so se na potep odpravili naši popotniki. Ker živimo v etnično pestrem okolju, se nam zdijo taka predavanja koristna, saj spodbujajo spoznavanje različnih kultur in sprejemanje drugačnosti.

22

»Ste vedeli, da so stebri na katerih stoji drugi pomol koprškega pristanišča na gosto obrasli z ostrigami? Res, da te žlahtne školjke iz pristaniških voda niso užitne, zato pa predstavljajo prvovrstno gojišče za meduze oz. njihove polipe. Povsem slučajno jih je pred časom odkril potapljač in podvodni fotograf Tihomir Makovec z Morske biološke postaje Piran, ki že dobro leto tudi intenzivno spremlja njihov življenjski ritem in predvsem razmnoževanje meduz - uhatih klobučnjakov.« (Prim. nov, pril. Sobota, 30. aprila 2011, Vida G. Posinkovič)

»Danes je potapljanje z avtonomno potapljaško opremo med drugim (rekreacija, turizem, podvodna popravila, fotografija, vojaške operacije itd.) tudi uveljavljena metoda za izvedbo številnih raziskovalnih projektov, brez katere si marsikatero raziskavo ne bi mogli niti zamisliti. Eno- ali dvournno spremljanje ali opazovanje omogoča potapljačem - raziskovalcem, da se v tem času posvetijo problemu, ki ga raziskujejo, obenem pa ga imajo tudi možnost dokumentirati. Na dan so prišla povsem nova spoznanja, novi podatki in s tem nove resnice.« (L. Lipej, 2008)

Tokrat pa smo se skupaj s knjižničarjem Morske biološke postaje Vladom Bernetičem odločili za ekološko in domoznansko temo. Vlado Bernetič in avtor fotografij Tihomir Makovec sta v prostorih naše knjižnice postavila fotografsko razstavo, Tihomir Makovec pa je na predavanju obiskovalcem predstavil ekološke raziskave v akvatoriju Luke Koper.

Resnici na ljubo je na pestrost obrasti v koprskem pristanišču potapljače opozoril že prof. dr. **Jože Štirn**, ko je pred desetimi leti opravljal svoje študije o kvaliteti morskega okolja v tem pristaniškem prostoru, vendar je takrat največ pozornosti posvečal sedimentu in kvaliteti vode v luči možnega onesnaženja tako s strani Luke Koper kakor tudi s strani delno prečiščenih odplak samega mesta Koper. To, da se je starosta naše morske biologije tod okrog potapljal že davno – še tik pred nastankom Luke - pa je lepo zabeležil velik ljubitelj morja **Mate Dolenc** v knjigi »*pričevanj morjakov*« naslovljeni »Podmorski svet in mi«. Poglejmo pa na to zgodbo še z naše, današnje, perspektive.

Slika 1: Spirographisi (foto: Tihomir Makovec)

Slika 2: Drugi pomol
(foto: Tihomir Makovec)

Slika 3: Steber potapljač
(foto: Tihomir Makovec)

Razstavo je pripravil Vladimir Bernetič - Vlado, knjižničar in projektni sodelavec na MBP NIB v Piranu v okviru sodelovanja z Zavodom Terra viva Sv. Peter in s pomočjo donatorskega - projektnega sodelovanja z Luko Koper d.d. in njenim Skladom »Živeti s pristaniščem«.

Kontaktni prostor luškega področja z morjem je v luči biodiverzitete naravoslovcem gotovo zanimiv predvsem v tistih predelih akvatorija, kjer je vrstna pestrost največja. To so lahko navpične stene pomolov, površine okrog nosilnih stebrov obalne konstrukcije in podvodna obrast plavajočih objektov. Medtem, ko je pri slednjih obrast lahko omejena z različnimi antivegetativnimi premazi, se pri betoniranih konstrukcijah v morju organizmi razraščajo podobno kot drugje v naravnem okolju. Nekateri si naredijo bivalne niše tudi globlje v betonu – taki so npr. kamnovrti in druge školjke. Zanimive so tudi pritrjene populacije organizmov v različnih razvojnih ciklih, kot so npr. polipi nekaterih ožigalkarjev – klobučnjakov – meduz. V manjši meri lahko vegetacija in druga obrast na takih konstrukcijah prispeva k izboljšanju kvalitete vode s prevzemom hranilnih snovi. Tako nam organizmi lahko dokazujejo kvaliteto morskega okolja, drugi – konkurenčni – pa lahko nadomestijo bolj občutljive vrste.

Delček tega – nam težko dostopnega sveta – je na svoji fotografski razstavi v Mestni knjižnici oktobra 2013 v Izoli prikazal **Tihomir Makovec**,

projektni sodelavec in vodja potapljaške baze Morske biološke postaje NIB v Piranu. Morski organizmi so bili tako predstavljeni s posnetki, narejenimi v obravnavanem področju in le izjemoma je bila ena fotografija posneta v drugem okolju našega morja. Podvodna fotografija je preizkušena metoda ovrednotenja in prikaza življenjskih okolij.

Tako so bile na razstavi v sliko ujete nekatere vrste rib, rakov in školjk, predvsem pa so izstopali nevretenčarji – različni organizmi pritrjeni v obliki obrasti tega specifičnega, po izvoru umetnega morskega okolja. Kot zanimivost lahko izpostavimo slike meduzinih polipov uhatega klobučnjaka, priraslih na spodnjem poklopcu previsno pritrjenih ostrig. Razstava je bila postavljena v nizu 23 uokvirjenih fotografij od katerih je bilo v osrednjem izposojevalnem prostoru knjižnice izpostavljenih osem povečav.

Če se poglobimo med stare naravoslovne tiske Biološke knjižnice, lahko v nad sto let starih knjigah najdemo tudi slikovni litografsko tiskani grafični prikaz razvojnega cikla uhatega klobučnjaka (*Aurelia aurita*). Nadalje lahko preberemo tudi skoraj sto let stare opise v morju živečih organizmov in njihovega pojavljanja v različnih okoljih, ki so bili objavljeni v *Proteusu*, kasneje tudi v reviji *GEA* ipd. Te opise so skrbno pripravljali prof. dr. **Jovan Hadži**, prof. dr. **Miroslav Zei** in njuni nasledniki.

Kljub predznanju smo bili na razstavi ob prvem obhodu in ogledu osupli nad množico organizmov, ki smo jih na fotografijah videli prvič, kaj šele da bi poznali njihovo pravo domače ime ali latinski naziv. Med izzivi, ki jih je avtor nevsiljivo podal skozi fotografske upodobitve, lahko navedemo vsaj dva: prvi izziv lahko spodbudi iskanje priložnosti za potop v morje z masko in dihalko ter kasneje morda tudi z akvalungo, kar pomeni raziskovanje »v živo«, drugi pa nas bržkone

O avtorju fotografij:

Tihomir Makovec je bil rojen leta 1966 v Kopru. Bil je med ustanovitelji Ornitološkega društva *Ixobrychus* in že kot srednješolec vnet naravoslovni fotograf. Na Morski biološki postaji Piran Nacionalnega inštituta za biologijo je zaposlen kot vodja potapljaške baze in potapljaški inštruktor. Je avtor dveh patentov za vzorčenje in sicer vzorčevalnika z mehkega morskega dna in podvodnega laserskega detektorja za meduze. Svoje fotografije je razstavljal v Galeriji Alga v Izoli (2008), v Zagrebu, v Biološkem središču v Ljubljani, v Osrednji knjižnici S. Vilharja v Kopru, Na sejmu Internautica v Luciji in drugje. Kot soavtor in fotograf je sodeloval pri izdaji knjige *Ogrožene vrste in habitatni tipi v Slovenskem morju* (ZRSZVN, 2006); pri knjigi *Jadranske babice* (NIB, 2008) in kot oblikovalec ter ilustrator številnih drugih publikacij.

napoti v knjižnico po ustrezno literaturo, kot so npr. **Richterjeva** »Naše morje«, **Tom Turkova** »Pod gladino Mediterana« ali pa za vztrajne gotovo tudi **Riedlova** »Fauna und Flora der Adria«, da si lahko izpolnimo željo po (s) poznavanju skrivnosti tega sveta.

Kakorkoli, nekateri želijo svoj pogled na svet razširiti tudi pod morsko gladino, posledično lahko aktivno sodelujejo pri gospodarnem ravnanju, npr. pri sonaravnem izkoriščanju dobrin iz morja, jih trajnostno uravnavajo oziroma jih lahko nadomestijo z drugimi – komunikacijsko, gospodarsko in energetske ter klimatske prednostnimi - z morjem povezanimi dejavnostmi. Z osveščanjem v tej smeri je bila uspešno izvedena tudi donatorska povezava z Luko Koper oziroma z njenim **skladom »Živeti s pristaniščem«**, ki je med drugimi pokrovitelji tudi omogočila realizacijo fotografske postavitve.

Če sklenemo: razstava podvodne fotografije Tihomirja Makovca je obenem tudi delna vizuali-

zacija ekoloških raziskav v akvatoriju Luke Koper, predvsem naselitve polipov in drugih razvojnih faz meduz na področju podvodnih stebrov oziroma pilotov na katerih sloni t. i. drugi pomol, katere so v zadnjih treh letih uspešno izvajali raziskovalci **Morske biološke postaje Nacionalnega inštituta za biologijo iz Pirana**. Avtor je svoje izkušnje pri potapljanju in fotografiranju ob raziskovanju obrasti v luškem akvatoriju uspešno predstavil tudi na svojem predavanju ob projekciji fotografij in prosojnic dne 10. oktobra 2013 v čitalnici Mestne knjižnice, organiziranem v okviru dejavnosti Študijskega krožka »Svet na dlaneh« ki se ga je udeležilo veliko željnih spoznavanja skrivnosti podvodnih fotografskih tehnik in življenja v morju.

Vlado Bernetič
Morska biološka postaja Piran
Nacionalnega inštituta za biologijo
in
Špela Pahor
Mestna knjižnica Izola

KNJIŽNIČNE PRIREDITVE

Naša mala bukvarnica

Na dan rojstva največjega slovenskega pesnika, doktorja Franceta Prešerna, Slovenci praznujemo Ta veseli dan kulture. Naš največji poet se je rodil 3. decembra leta 1800 v majhni gorenjski vasici Vrba na Gorenjskem.

24 Pri nas v šoli smo tega dne pred šolsko knjižnico odprli našo malo bukvarnico. Bukvarna je nekakšna knjižnica, knjigarna, kjer lahko menjamo rabljene knjige, ki jih ne potrebujemo več, pa menimo, da bi drugim še prišle prav. Menjamo lahko tudi časnike in časopise, kasete, cedeje, devedeje ... To pomeni, da prineseš eno stvar in eno vzameš ali zamenjaš, ali prineseš dve knjigi, vzameš dve. Skratka bukvarna je menjava rabljenih publikacij, ki jih več ne potrebujemo, so pa še zanimive in potrebne drugim

Slika 1: Bukvarnica

bralcem. Pri tem ni potrebnega nobenega vpisa, ampak vse opraviš sam, brez goljufije.

V našo malo bukvarnico vabimo vse obiskovalce šole in vrtca, ne le otroke, učence, učitelje in vzgojitelje ter ostale zaposlene.

Upam, da bo bukvarnica kmalu prerasla v police za izmenjavo gradiva pred šolsko knjižnico.

Marija Andrejčič
OŠ Dolenjske Toplice

OBVESTILO AVTORJEM

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznanja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od lepe proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Prispevkov ne honoriramo!

Uredništvo Knjižničarskih novic

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Mateja Komel Snoj

Odgovorna urednica: Damjana Vovk (e-pošta: icb@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Irena Kavčič, Daša Pokorn, mag. Darija Rozman

Fotografija na naslovnici: Matija Brumen

Naklada: 400 izvodov

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: icb@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-176

Naročnina za leto 2013: 50,00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30,00 EUR za dostop do elektronske oblike

